

UŽ JŪSŲ IR MŪSŲ LAISVĘ! 1989 M. RUGPJŪČIO 23 D., 19 VAL., PASIGIRDUS RADIO SIGNALAMS PRASIDĖJO „BALTIJOS KELIAS“

1989 m. liepos 15 d. Piarnu mieste (Estija) susirinkę trijų Baltijos tautų išsivaduojamųjų judėjimų atstovai nutarė surengti bendrą solidarumo akciją - „Baltijos kelią“: gyva žmonių grandine sujungti Vilnių, Rygą ir Taliną, dar kartą pademonstruoti sovietų valdžiai ir pasaulio tautoms savo vienybę ir ryžtą siekti laisvės ir nepriklausomybės.

„Baltijos kelio“ išvakarėse LSSR AT speciali komisija, tyrusi 1939 m. rugpjūčio 23 d. Vokietijos-SSRS sutarties padarinius, paskelbė išvadas dėl įvykių raidos po abiejų šalių slaptojo protokolo pasirašymo. Jose pabrėžti SSRS 1940 m. birželio 14 d. ultimatumo Lietuvai pragaištingi padariniai, teigiama, kad nelaisvai ir nedemokratiškai sudarytas Liaudies seimas tapo į Lietuvą atsiųstų SSRS vyriausybės įgaliotinių įrankiu, o jo „deklaracija dėl įstojimo į TSRS priimta prieš Lietuvos piliečių valią realizuojant didžiavalstybinius TSRS tikslus“.

„Baltijos kelias“ buvo surengtas 1989 m. rugpjūčio 23 d. 12-ojoje Europos magistralėje. Lygiai 19 val., pasigirdus radijo signalams, šimtų tūkstančių žmonių grandinė nusidriekė nuo Gedimino bokšto Vilniuje per Ukmergę, Panevėžį, Pasvalį, Bauskę, pro Laisvės paminklą Rygoje iki Hermano bokšto Taline. Daugiau kaip 650 km magistralėje stovėjo per milijoną žmonių iš trijų Baltijos kraštų. Dešimtys tūkstančių, neįstengusių patekti į pagrindinę magistralę, susibūrė jos prieigose, sudarydami didžiosios grandinės atšakas. Tragiškus Molotovo-Ribbentropo pakto įvykius atspindėjo vidinis žmonių susitelkimas ir ryžtas. Visame kelyje plevėsavo juodi gedulo kaspiniai, degė žvakutės, kurios priminė aukas ir didelių netekčių skausmą.

Būtent „Baltijos kelias“ įrodė, kad trijų buvusių valstybių nepriklausomybės atkūrimo siekia nebe vien tautiniai judėjimai - Sąjūdis ir Liaudies frontai, bet visos minėtos tautos, kad **visos trys tautos ir joms vadovaujantys judėjimai**

pasirinko neprievartinį, teisinį parlamentinį išsivadavimo kelią. Renginio organizuotumas ir rimtis SSRS vadovybei ir pasauliui parodė šių kraštų visuomenės brandą ir susitelkimą. Ne be šios akcijos politinio, visuomeninio, net vizualinio įspūdžio SSRS antrasis Liaudies deputatų suvažiavimas, nors su tam tikromis išlygomis, pripažino, kad Molotovo-Ribbentropo paktas ir slaptieji protokolai prieštarauja tarptautinei teisei, kad Baltijos valstybių suverenitetas yra neteisėtai sutriptas. Tai buvo viena svarbiausių masinių akcijų, aukščiausia emocinė tautų solidarumo apraiška.

LIETUVOS AMBASADORIUS ĮTEIKĖ SKIRIAMUOSIUS RAŠTUS JAV PREZIDENTUI

Vilnius, rugpjūčio 11 d. (URM). Lietuvos ambasadorius JAV **Žygmantas Pavilionis** rugpjūčio 10 dieną Washington, DC įteikė skiriamuosius raštus JAV prezidentui Barack Obama. Po iškilnių vykusiamo pokalbyje su prezidentu ambasadorius priminė, kad dar nuo generolo Tado Kosciuškos laikų abi tautos kartu kovėsi už laisvę, žmogaus orumą ir bendražmogiškas vertybes.

Ž. Pavilionis JAV prezidentui patvirtino Lietuvos pasiryžimą tęsti strateginę bendradarbiavimą tarpžemyninėje, pagalbos Afganistanui ir Demokratijų

bendrijos srityse. Anot jo, Lietuva, besirengdama pirmininkauti Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai (ESBO) 2011 ir Europos Sąjungai 2013 metais, išlieka aktyvi ir atvira laisvės ir demokratijos idėjoms. Ambasadorius pabrėžė, kad Lietuva turi sukaupusi didelę patirtį Rusijos ir Rytų Europos erdvėje ir tikisi aktyviai bendradarbiauti su JAV Rytų Europos demokratinės politikos ir ekonominio saugumo užtikrinimo klausimais. Ž. Pavilionis taip pat pabrėžė būtinybę skatinti ekonominį ir kultūrinį Lietuvos ir JAV bendradarbiavimą, plė-

toti kultūrinės jaunimo mainų programas, kovoti už lyčių lygybę skatinant moterų vadovavimą, palaikyti aktyvius ir konstruktyvius ryšius su JAV Lietuvių Bendruomene.

B. Obama naująjį Lietuvos ambasadorių JAV patikino, kad JAV ir toliau aktyviai bendradarbiaus su Lietuva. Jis taip pat pažymėjo, kad Lietuvos pastangos Goro provincijoje Afganistane, ypač ekonominės krizės metu, yra Lietuvos žmonių nesavanaudiškumo ir laisvės vertinimo ir supratimo pavyzdys.

B. Obama taip pat įvertino Lietuvos, kaip Demokratijų bendrijos vadovės, vaidmenį siekiant tvirtinti demokratiją pasaulyje ir pareiškė pasitikėjimą Lietuvos pirmininkavimu ESBO.

JAV prezidentas sakė, kad taip pat žavisi T. Kosciška, idealistu ir kovotoju už laisvę, ir laiko jį Lietuvos ir JAV santykių simboliu, nes abi tautos tiki tais pačiais idealais.

B. Obama perdavė linkėjimus Lietuvos žmonėms. Jis teigė pripažįstas ir vertinantis Amerikos lietuvių bendruomenės pagalbą Lietuvai siekiant bendrų tikslų ir glaudaus abiejų šalių ryšio palaikymo.

NESISTEBI RAKETOMIS ABCHAZIJOJE

Vašingtono nenustebino informacija, kad Gruzijoje, Rusijos okupuotame Abchazijos regione ji dislokavo zenitinių raketų kompleksą S-300.

Rusijos oro pajėgų vadovas generolas pulkininkas generolas Aleksandras Zelinas trečiadienį sakė, kad raketos apsaugos Abchazijos ir Pietų Osetijos oro erdvę. Kiek tiksliai raketų buvo dislokuota Abchazijoje, neskelbiama.

„Manoma, kad zenitinių raketų kompleksas S-300 Abchazijoje jau dislokuotas dvejus metus. Tokios sistemos Abchazijoje atsirado prieš dvejus metus. Negalime tiksliai pasakyti, ar Rusija patobulino jau egzistavusias sistemas, ar jos visai naujos (...) tai tikrai nebūtinai naujos raketų gynybos sistemos dislokavimas. Jos Abchazijoje veikia jau kuris laikas“, – per spaudos konferenciją sakė JAV valstybės departamento atstovas spaudai Philip Crowley.

Gruzijos užsienio reikalų ministerija Rusijos veiksmus apibūdino kaip „ypač pavojingą, provokuojantį ir grėsmę keliantį sprendimą“ ne tik Juodosios jūros regionui, bet visos Europos saugumui.

ELTA

LIETUVOS UGNIAGESIAI IŠVYKO GESINTI GAISRŲ RUSIJOJE

Lietuva jau išsiuntė 24 ugniagesius-gelbėtojus su keturiais gaisrų gesinimo ir gelbėjimo automobiliais ir gaisrine siurbline stotimi (priekaba) į Rusiją. Vyriausybė posėdyje nutarė suteikti Rusijai civilinės saugos ir humanitarinę pagalbą ir siųsti Tarptautinės pagalbos teikimo komandą į Rusijos Federaciją padėti likviduoti ekstremaliąją situaciją.

Į Rusiją taip pat bus nugabenta 5 tūkst. respiratorių bei 20 kvėpavimo organų apsaugos priemonių (suslėgtojo oro kvėpavimo aparatų). Visi logistikos ir sienų kirtimo procedūriniai klausimai yra išspręsti ir tarp valstybių suderinti.

Rusija prašė suteikti aviacinės gaisrų gesinimo technikos, tačiau, pasak Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento vadovo pavaduotojo Vyginto Kurkulio, Lietuvos ugniagesiai tokios technikos neturi, o Valstybės sienos apsaugos tarnyba kol kas nėra pasirengusi išnaudoti turimų sraigtasparnių. **ELTA**

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvoje baigėsi Ateitininkų federacijos jubiliejinė šimtmečio stovykla Berčiūnuose, vykusį rugpjūčio 2-6 dienomis, o jubiliejinis Ateitininkų kongresas Vilniuje rugpjūčio 6-8 dienomis. Ateitininkija jau šimtą metų skelbia savo tautai šiuos principus: katalikiškumą, visuomeniškumą, intelegentiškumą, šeimyniškumą it tautiškumą. Nariai stengiasi gyventi pagal šiuos principus kiekvieną dieną.

Kun. Ričardas Doveika, kai buvo Vilniaus arkikatedros bazilikos administratorius, prieš dvejus metus lankėsi ir Čikagoje. Jo dvasinio susikaupimo pamokslai Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje tikinčiųjų buvo gausiai lankomi. Kardinolas Audrys J. Bačkis jį paskyrė Lietuvos vyskupų konferencijos generalinio sekretoriaus padėjėju. Taip pat jis yra Šv. Petro ir Povilo bažnyčios rezidentas. Vakaraus aukoja šv. Mišių auką, į kurias susirenka gausus būrys vilniečių. Tačiau jo pareigos, kaip teigia Vilniaus vyskupas Juozas Tunaitis, „yra svarbesnės, aukštesnės, jis dabar atsakingas už ryšius su Vyriausybe ir įvairiomis įstaigomis. Šis kunigas toms pareigoms tinka todėl, kad yra iškalingas, labai moka bendrauti. Vyskupų konferencijai turėti tokį žmogų – didžiulė vertybė”.

Liepos 26 d. minint prezidento Algirdo Brazausko mirties ketvirtines Šventųjų Petro iš Povilo šventovėje, kun. R. Doveika prie durų pasitiko gausų būrį žmonių. Čia buvo kadenciją baigęs prez. Valdas Adamkus su žmona Alma, buvęs Seimo narys dr. Kazys Bobelis su žmona Dalia ir mirusiojo prezidento giminės. Kun. R. Doveika, kartu su neseniai paskirtu Lietuvos kariuomenės ordinaru monsinjoru Gintaru Grušu, koncelebravo šv. Mišių auką. Pamokslo metu kun. R. Doveika pažymėjo, kad A. Brazauskas buvo visų Lietuvoje gyvenančių žmonių prezidentas. Po pamaldų, buvęs Seimo vicepirmininkas Česlovas Juršėnas žurnalistams sakė: „Tai buvo ne tik mišios, bet ir iškilmės prezidento garbei. Ričardas Doveika labai taikliai ir visapusiškai įvertino prezidentą”. Pamaldų metu giedojo operos solistai Virgilijus Noreika, Eduardas Kaniava, Ieva Prudnikovaitė. Po pamaldų visus susirinkusius Kristina Brazauskienė pakvietė vakarienei jai priklausančiame viešbutyje „Crowne Plaza”.

Dienarštis Lietuvos rytas atspausdino žurnalisto Edvardo Šulaičio išsamų liepos 22 d. mirusio inž. Domo Adomaičio veiklos apžvalgą. Lietuvos skaitytojams primenama, kad jis buvo žymus, vienas vyriausių užsienio lietuvių, kuris liepos 29 d., būtų šventęs 101-ąjį gimtadienį. Velionis buvo baigęs Vytauto Didžiojo universitete Chemijos fakultetą, buvo „Neo Lithuania” Korp! narys, dirbo Lietuvos Finansų ministerijoje, bet nuo artėjančios rusų okupacijos pasitraukė į Vakarų. Vokietijoje dėstė Niurtingeno lietuvių technikos mokykloje. Į Jungtines Valstijas atvyko 1947 m. ir pradėjo dirbti amerikiečių pramonės cheminių tyrimų srityje, užregistravo 17 patentų. Jo išradimai buvo Marbon Chemical bendrovėje, Gary mieste, IN. Išradimai buvo plastikos srityje, kuri tuo metu dar nebuvo žinoma visuomenėje.

Domas Adomaitis ne tik rašė spaudoje, bet buvo įsijungęs į lietuvių tautinės veiklos darbus. Bendradarbiavo Lietuvių Enciklopedijoje, „Čiurlionio” meno galerijos steigėjas, Genocido parodos organizatorius, laikraščio *Lietuvių balsas* vienas organizatorių, *Margučio* radijo rėmėjas, dalyvavo VLIK'o, BALF'o ir ALT'o organizacijose ir Amerikos Lietuvių Tautinėje sąjungoje. Velionis yra daug nusipelnęs Lietuvos laisvės byloje, kai tauta buvo pavergta. Liepos 26 d. po pamaldų Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse šalia savo žmonos a.a. Sofijos, buvusios Lietuvos operos solistės, kapo.

Vokietijos inžinierių biuro specialistai pradėjo Šv. Onos bažnyčios, vieno gražiausių Lietuvos architektūros objektų Vilniuje, trimačiu lazeriu tikrinimą. Šio Lietuvos perlo paminklo brėžinių nėra išlikę. Gauti skaitmeniniai brėžiniai užtikrins tikslumą. Tarptautinė organizacija „CyArk” pastato trimatį vaizdą įkels į savo interneto svetainę greta garsiausių pasaulio kultūros paminklų: Pizos bokšto Italijoje, Bovės katedros Prancūzijoje, Pompėjos miesto Italijoje, majų šventyklos miesto Cicen Ica, pirmojo portugalų sostinės Brazilijoje Salvadoro ir kitų objektų, kad išliktų ateities kartoms.

Rugsėjo pradžioje Lietuvoje laukiama Vokietijos kanclerės Angelos Merkel. Tai patvirtino prezidentės Dalios Grybauskaitės patarėja Daiva Ulbinaitė. Lietuvoje kanclerė lankysis su darbo vizitu. A. Merkel Vilniuje buvo laukiama ir birželį vykusiame Baltijos jūros valstybių tarybos viršūnių susitikime, tačiau tuomet Vokietijoje netikėtai atsistatydino šalies prezidentas Horst Koehler, tad vizitas dėl sudėtingos politinės padėties neįvyko.

LRT, ELTA

JAV PARDUODA RAKETAS

Jungtinės Amerikos Valstijos pranešė apie ketinimą parduoti Kuveitui 209 moderniausias raketas perėmėjas „Patriot”. Sandėrio suma sudaro apie 900 mln. dolerių.

Apie tai JAV prezidento Barack Obamos administracija jau informavo JAV Kongresą. JAV kariškių teigimu, raketų pardavimas Kuveitui yra dalis plano, kuriuo siekiama apginti regiono šalis nuo potencialios Irano grėsmės ir bandymas įrodyti Iranui, kad bus reaguojama į bet kokią agresiją iš jo pusės, praneša „Interfax”.

Kuveitas yra viena iš Persijos įlankos šalių, kurioje jau dislokuoti raketų kompleksai „Patriot”. Pentagonas svarsto galimybę bendradarbiauti PRG srityje su Izraeliu ir kitomis sąjungininkėmis, kuriose JAV ketina pastatyti naujus PRG elementus ir modernizuoti turimus, nukreiptus prieš Irano grėsmę.

2008 m. JAV dislokavo Izraelyje vieną radiolokacinę stotį ir ketina dislokuoti dar vieną stotį vienoje iš Persijos įlankos šalių. Valdant ankstesnei, respublikoniškai buvusio JAV prezidento George Bush jaunesniojo administracijai, Amerika pradėjo derybas dėl raketų perėmėjų dislokavimo Lenkijoje ir PRG sistemos radarų dislokavimo Čekijoje. Maskva mano, kad tokie žingsniai kelia tiesioginę grėsmę jos strateginiam potencialui. Dabartinis JAV prezidentas Barack Obama nusprendė atidėti šiuos planus, tačiau kol kas jų neatsisakė.

JAV energetikos departamento nacionalinio branduolinio saugumo administracija pranešė, kad sunaikinta paskutinė W62 kovinė galvutė. Jos buvo gaminamos aštuntajame XX amžiaus dešimtmetyje. Nuo 1970 iki 1976 metų JAV pagamino 1 tūkst. 725 W62 kovines galvutes. Tik neseniai nustota jas naudoti.

LRT

Vokietijos kanclerė Angela Merkel dažnai tariaisi su Prancūzijos prezidentu Nicolas Sarkozy Europos Sąjungos ekonominiais klausimais.

Bloomberg News nuotr.

H. CLINTON RAGINA PATVIRTINTI GINKLUOTĖS MAŽINIMO SUTARTĮ

JAV valstybės sekretorė Hillary Clinton rugpjūčio 11 d. ragino šalies senatorius pritarti branduolinės ginkluotės mažinimo sutarčiai su Rusija. Delsimas ratifikuoti naują START susitarimą gali sukelti grėsmę JAV saugumui, pareiškė H. Clinton.

Ji teigė esanti įsitikinusi, kad iki šiol priešišškai nusiteikę respublikonai per rugsėjo viduryje vyksiantį balsavimą pritars sutarčiai, numatančiai tolesnę strateginių atominių ginklų mažinimą.

Sutartis yra pernelyg svarbi, kad taptų rinkimų kampa-

nijos auka, pabrėžė H. Clinton, turėdama omenyje lapkritį vyksiančius Kongreso rinkimus.

Iki šiol savo pritarimą sutarčiai signalizavo tik vienas respublikonų senatorius. Tačiau kad ji būtų ratifikuota, Senate už ją be demokratų turi balsuoti ir mažiausiai aštuoni respublikonai.

Ši sutartis, be kita ko, numato branduolinių užtaisų skaičiaus sumažinimą Rusijoje ir JAV 30 proc. Ją balandį pasirašė JAV prezidentas Barack Obama ir jo kolega iš Rusijos Dmitrij Medvedev.

ELTA

IŠDAVĖ VOKIETIJAI ĮTARIAMĄ IZRAELIO ŠNIPĄ

Lenkija išdavė Vokietijai įtariamą Izraelio žvalgybos agentūros „Mossad” agentą, siejamą su palestiniečių islamistų judėjimo „Hamas” vieno iš vadų nužudymu Dubajuje šių metų pradžioje.

Lenkijos policijos atstovas spaudai Mariusz Sokolowski informavo, kad įtariamasis, žinomas kaip Uri Brodsky, Varšuvos oro uoste buvo perduotas vokiečių policijos pareigūnams.

Agentūros „Associated Press” fotografas pranešė oro uoste matęs vyriškį, kurį lydėjo kaukėti policijos antiteroristinių operacijų dalinio pareigūnai. Įtariamasis vilkėjo

švarką su gobtuvu, po kuriuo mėgino slėpti veidą.

U.Brodsky birželį buvo suimtas Varšuvoje pagal Europos arešto įsakymą, kuriame įtariamasis kaltinimas šnipinėjimu ir pagalba įgyjant suklastotą Vokietijos pasą.

Manoma, jog tas pasas buvo panaudotas per numanomą „Mossad” operaciją, kurios metu sausio 19 dieną Dubajuje buvo nužudytas aukšto rango „Hamas” vadas Mahmoudas al Mabhouh.

Varšuvos apeliacinis teismas rugpjūčio 5 dieną paliko galioti liepą žemesnės instancijos teismo priimtą nutartį išduoti U.Brodsky Vokietijai, vadovaujantis tik kaltinimais dėl paso klastojimo. Tai reiškia, kad jis Vokietijoje galės būti teisiamas tik dėl dokumento suklustojimo, o ne dėl šnipinėjimo, tad bus išvengta bylos, galinčios mesti šešėlį Izraeliui.

Tinklalapis „WikiLeaks” įkūrėjas Julian Assange rugpjūčio 12 d. tvirtino, kad jo portalas tebeplanuoja paskelbti paskutinį rinkinį JAV karinių dokumentų, susijusių su karu Afganistane, nors Vašingtonas prašė to nedaryti. Kalbėdamas per Londone vykusią internetu transliuotą konferenciją J.Assange sakė, kad jo tinklalapis ruošiasi paskelbti dar 15 tūkst. įslaptintų bylų.

LRT

Elena Kagan dėkinga JAV prezidentui Barack Obamai už nominimą būti Aukščiausiojo Teismo teisėja. JAV Senatas už jos kandidatūrą balsavo 63, 37 senatoriai balsavo prieš, nes ji niekada nėra buvusi teisėjos pareigose. Jai ploja viceprezidentas J. Biden. AP

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor

2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.

Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.

VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.

Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00.

Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

STALINO IR HITLERIO SUSITARIMAI

Net nebūnant istoriku aišku, kad Molotovo-Ribbentropo paktas paveiktas totalitarinių režimų raidos tų laikų Europoje. Nacionalsocializmas Vokietijoje ir stalinizmas TSRS buvo reikšmingi šio pakto priešistorėi.

Dar prieš ateidamas į valdžią Adolfas Hitleris deklaravo Versalio sutarties panaikinimo, Vokietijos perginklavimo, antisemitizmo, revanšizmo ir kitas idėjas. Šios idėjos to meto Vokietijos politinės ir ypač ekonominės situacijos kontekste padėjo A.Hitlerio partijai surinkti didelę dalį vietų Vokietijos parlamente ir pradėti Europos valstybių grobimą.

1936 m. buvo užimta demilitarizuotoji Reino zona, 1938 m. kovo 12 d. įvykdytas Austrijos anšliusas, vėliau – 1938 rugsėjo 28 d. kaip Miuncheno suokalbio pasekmė buvo prijungtas Sudetų kraštas, 1939 m. kovo 14 d. užimta Čekoslovakija, 1939 m. kovo 22 d. – Klaipėdos kraštas.

Tačiau dar nuožmesnė totalitarinė sistema – stalinizmas – buvo kuriama TSRS. Tai buvo diktatūra, kuriai negalėjo prilygti jokia kita. Būdamas absoliutus diktatorius, Stalinas savavališkais parodomaisiais teismo procesais bei „valymo akcijomis“ naikino TSRS gyventojus. Aukomis tapo menininkai, intelektualai, karininkai, partijų nariai. Ukrainos badmečiu mirė milijonai paprastų valstiečių.

Taigi tiek Hitleris, tiek Stalinas, savo šalyse nugalėję politinę opoziciją, pradėjo siekti pergalių užsienio politikoje. Vokietijoje atgimstantis revanšizmas, o TSRS – imperialistinis požiūris į kaimynines valstybes skatino užkariavimų troškimą. Todėl Hitleris bei Stalinas ir nusprendė slaptai pasidalyti Europą.

1939 m. rugpjūčio 23 d. TSRS bei hitlerinė Vokietija (tiksliau – jų užsienio reikalų ministrai J. von Ribbentropas bei V.Molotovas) pasirašė paktą bei slaptuosius protokolus. Pagal 1939 m. rugpjūčio 23 d. Stalino ir Hitlerio sąmokslą, žinomą istorijoje Molotovo-Ribbentropo pakto vardu, Lietuva ir vakarinė Lenkijos dalis turėjo atitekti Vokietijai. Sovietų Sąjungai – Suomija, Estija, Latvija, Besarabija, Lenkijos rytų teritorijos, tarp jų ir ukrainiečių bei gudų žemės.

Būtent šis paktas ir jo slaptieji protokolai atvėrė Hitleriui kelią laisvai pulti Lenkiją ir pradėti Antrąjį pasaulinį karą. Bendromis jėgomis sutriuškinę Lenkiją, abu didieji Europos agresoriai 1939 m. rugsėjo 28 d. pasirašė TSRS ir Vokietijos „Draugystės ir sienų sutartį“ su vienu konfidencialiu ir dviem slaptais protokolais.

Pirmuoju slaptu protokolu Lietuva buvo išmainyta į Liublino ir dalį Varšuvos vaivadijų. Vokiečiai sau pasiliko Sūduvos kraštą. Vėliau, 1940 m. sausio 10 d., savitarpio pagalbos sutartimi Sūduva buvo parduota Rusijai už 7,5 mln. aukso dolerių. Taigi šie faktai demaskuoja ne tik nacistinės Vokietijos užsienio politikos principus, bet ir TSRS poziciją.

Būtent tai, kad Stalinas aneksavo nepriklausomas Baltijos valstybes, užėmė dalį Lenkijos, kariavo su Suomija, leidžia suabejoti TSRS deklaruotais taikios politikos siekiais Antrojo pasaulinio karo pradžioje.

Molotovo-Ribbentropo paktas bei jo slaptieji protokolai lėmė ir mūsų valstybės okupaciją. 1939 m. spalio 10 d.

GRUZIJAI REIKIA JAV PAGALBOS

Nors iki šiol esama nesutarimų dėl to, kaip prasidėjo konfliktas, nėra abejonės, kad prieš du metus Rusijos karinės pajėgos peržengė tarptautinės bendruomenės pripažintą sieną ir įsiveržė į Gruziją. Jos užpuolė visą šalį su strateginiais bombonešiais, įsibrovė giliai į jos suverenią teritoriją, privertė bėgti beveik 127,000 etninių gruzinų iš savo namų.

Rusija pripažino Abchaziją ir Pietų Osetiją kaip nepriklausomas valstybes bei įvykdė karinę okupaciją, kuri iki šiol tęsiasi, rašo Jungtinių Valstijų senatorius **John McCain** laikraštyje *Washington Post*.

Daug kas pasikeitė per dvejus metus, tačiau ne į gerąją pusę. Rusija ne tik yra okupavusi Gruzijos teritoriją, bet taip pat **ten stato karines bazes, neprisileisdama humanitarinių misijų ir stebėtojų**. Atliekamas Pietų Osetijoje gyvenančių gruzinų etninis valymas bei regionų sienų stiprinimas. Jungtinių Tautų paskaičiavimais, daugiau nei 100 000 nuo Rusijos invazijos pabėgusių gruzinų liko be gyvenamosios vietos. Netgi dabar Rusija pažeidinėja paliaubų įsipareigojimus, dėl kurių susitarė tarpininkaujant Prancūzijos prezidentui Nicolas Sarkozy.

Nepaisydama gyvenimo su nuolatine Rusijos grėsme, Gruzija ir toliau juda į priekį. Beveik 1000 gruzinų karių nedvejodami kaunasi greita amerikiečių sunkiausiose Afganistano vietose. Gruzija stiprina teisinę valstybę, kovoja su korupcija ir vysto ekonomiką, kuri, anot Pasaulio Banko, užima 11 vietą tarp geriausių vietų verslui plėtoti. Šių metų merų rinkimai Gruzijos sostinėje Tbilisyje

buvo tarptautinių stebėtojų giriamai kaip laisvi ir sąžiningi. Ir nors Gruzijos politinės reformos yra nesiliaujantis darbas, Europos Parlamento atstovai Tbilisyje vykusius rinkimus pavadino „tikru žingsniu šalies demokratinio vystymosi link“, mano J.McCain.

Tuo tarpu Rusijoje žmogaus teisių advokatams ir toliau kyla pavojų, jie užgauliojami ir net žudomi. Praėjusį savaitgalį taikūs protestuotojai, tarp jų buvęs vicepremieras Borisas Nemcovas, buvo sumušti ir suimti dėl to, kad pasinaudojo bazinėmis žmogaus teisėmis, garantuojamomis Rusijos konstitucijoje. Jeigu prezidentas Dmitrijus Medvedevas nori politinės ir ekonominės modernizacijos modelio, jis galėtų pažvelgti į Gruziją. O jeigu Obamos administracijai reikia santykių, kuriems būtinas „perkrovimas“, tai jai taipogi reikėtų pažvelgti į Gruziją.

Administracija, regis, labiau linkusi savo pusėn palenkti autokratinę Rusiją, o ne remti draugišką Gruzijos demokratiją, gyvenančią savo agresyvios kaimynės šešėlyje. Prezidento komanda malonino Medvedevą ilgais telefoniniais skambučiais ir dažnais susitikimais, nors politinės naudos iš to buvo mažai. Tuo metu administracija nerodė didelio noro bendrauti su Gruzijos vadovybe, skatinti jos NATO siekius, padėti atstatyti jos gynybinius pajėgumus **ar paprasčiausiai pavadinti Rusijos karių buvimą Gruzijoje tuo, kas tai iš tikro yra – okupacija**, tvirtina J.McCain.

O ką jau bekalbėti apie spaudimą Rusijai pasitraukti iš užimtos teritorijos. Baltieji Rūmai ir valstybės sekretor-

rė Hillary Clinton neseniai padarė keletą padrašinančių pareiškimų paremdami Gruziją. Dabar jiems reikėtų šiuos gražius žodžius paversti geresne politika.

Jeigu Medvedevas rimtai vertina savo viziją Rusiją paversti teisine valstybe, jis galėtų savo vyriausybę paskatinti laikytis tarptautinio susitarimo sugrąžinti Rusijos pajėgas į jų prieškarines pozicijas už Gruzijos ribų. Savo ruožtu Obamos administracija galėtų suburti Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizaciją (ESBO) ir kartu su Rusija sukurti planą Gruzijos okupacijos užbaigimui.

Toks nuoseklus požiūris privestų prie Rusijos karių išvedimo, pabėgėlių sugrąžimo ir Gruzijos teritorinio integralumo atstatymo. Jeigu Rusija nedarytų pažangos, turėtų sulaukti pasekmių: Medvedevas turi suprasti, kad bendradarbiavimas dėl Gruzijos yra JAV prioritetas ir kad Rusijai nesilaikant šių prioritetų, jis neturi tikėtis, kad JAV atsižvelgs į jo prioritetus, pavyzdžiui, stojimą į Pasaulio Prekybos Organizaciją (PPO).

Kita sritis, kur Gruzijai reikia JAV paramos, yra jos gynybinių pajėgumų atkūrimas. Gruzija daugiau kovoja Afganistane nei dauguma NATO narių, prie kurių ji norėtų prisijungti. Tačiau Amerikos prezidento administracijai buvo labai sunku skirti į kovą vykstantiems gruzinų kariams bazinės įrangos, šarvuoto transporto ar pakaitinių dalių. Be šios trumpalaikės paramos Gruzijai reikia ilgalaikės pagalbos stiprinant savo gynybą, įsitikinęs J.McCain.

Šiuo atveju reikalinga prieš-tankinė ginkluotė, oro gynybos įranga, išankstinio perspėjimo radarai ir kitos gynybinės sistemos, kurios neturėtų būti traktuojamos kaip priemonės Gruzijai naudoti jėgą prieš Rusijos okupuotus regionus. Gruzija visuomet bus silpnesnė nei Rusija, bet tai ne priežastis ją palikti pažeidžiamą praėjus dviem metams po Rusijos invazijos.

Pridarius daug žalos Gruzijai ir grasindama padaryti dar daugiau Rusija nesugebėjo pasiekti savo strateginių tikslų. Demokratinė Gruzijos vyriausybė išgyveno ir klesti. JAV – Rusijos santykiai turėtų sustiprinti šią sėkmę, o ne kelti jai grėsmę. Turime galimybę paremti Gruzijos siekius tapti stipria, visaverte ir laisva valstybe. Bet tą padarysime tik supratę, kas yra mūsų tikrieji draugai.

Paruošta pagal G. Duboniko straipsnį.

TEHERANO KONFERENCIJA

Josef Stalin, Franklin D. Roosevelt ir Winston Churchill Teherane 1943 m. *US Army Signal Corp. nuotr.*

Tai buvo pirmoji konferencija tarp trijų didžiųjų: Ruzvelto, Čerčilio ir Stalino. Ši konferencija padėjo pirmuosius pagrindus būsimos Europos santvarkai. Stalinas jau pažinojo Čerčilį ir jo taktiką, bet Ruzveltas jam buvo dar svetimas, tad jis jį atskyrė nuo Čerčilio, pasiūlydamas apsistoti Sovietų amabasadoj dėl „saugumo“, kuri buvo saugoma raudonarmiečių (mat tuo metu Teheranas buvo okupuotas Sovietų). Turėdamas Ruzveltą savo amabasadoj, Stalinas turėjo galimybę įtaigoti jį politiškai Sovietų naudai. Praktiškai Teherano konferencija, kaip jau buvo minėta, nustatė kai kuriuos dėsnius ateinančioms Jaltos ir Potsdamo konferencijoms.

Šalia vyriausybių galvų dar šioje konferencijoje dalyvavo užsienių reikalų ministrai ir vyriausybių štabų viršininkai. Pirmoje vietoje buvo aptarta derinti karo veiksmus prieš Vokietiją. JAV ir Anglija 1944 m. pažadėjo sudaryti antrą frontą Prancūzijoje. Stalinas tuoju išskėlė būtiną reikalą tu-

rėti neužšalančių uostų Baltijos jūroje (užmaskuodamas Baltijos valstybių okupaciją) abu sąjungininkai pritarė be murmur, nors abu buvo pasirašę Atlanto Chartą, įskaitant ir patį Staliną. Toliau buvo ieškota būdų įtraukti į karą.

Turkiją prieš vokiečius ir Suomiją išvesti iš Vokietijos sąjungos. Konkrečių ėjimų neprieita. **Abu anglosaksai siūlė Stalinui užmegzti politinius santykius su Lenkijos vyriausybe Londone, su kuria juos Stalinas nutraukė dėl apkaltinimo Katyno žudynėm.** Stalinas šį pasiūlymą griežtai atmetė esą: ši Lenkijos vyriausybė Londone dirba kartu su Hitleriu, nes jos partizanai (Armija Krajova) žudo Sovietų partizanus. Susitarimo nepasiekta. Sutarta Lenkijos rytų sieną laikyti „pataisytą“ Kurzono (Curson) liniją, o Vakaruose Oderio upę. Stalinas pasiūlė po karo padalyti Vokietiją ir pranešė karo paliaubų sąlygas Suomijai: pabaigai Stalinas pasiūlė, kad išvengti ateity karų Europoje reikia sušaudyti 50.000

Vokietijos karininkų, nes tik jie suplanuoja ir veda karus. Čerčilis parodė kiek atsargumo pareikšdamas, kad jis abejoja, ar jo didenybės vyriausybė sutiks su tokiu pasiūlymu. JAV prez. ėjo prie kompromiso siūlydamas 49.000. Taip nesant vienbalsinio nutarimo konferencijoje, reikalas nebuvo nutartas. Bet žinant, kad, karui pasibaigus, Raudonoji Armija užėmė Vokietiją iki Elbės upės ir net dalį Austrijos ir Stalino žinioj galėjo būti net daugiau vokiečių karininkų negu 50.000 Sovietų nelaisvė. Žinant Stalino intenciją šiuo reikalu tarpvalstybinėje konferencijoje, nėra abejonės, kad jis ją nebūtų įvykdes pirmą progą pasitaikius. Juo labiau tai patikėtina, kad apie 15.000 lenkų karininkų sušaudymą Katyne dar vis buvę sąjungininkai laikė abejotinu, kol Jelcino 1993 metais vyriausybė tai patvirtino, padarydama Katyno žudynes istoriniu faktu, kurios atliktos Stalino nurodymu.

J.P.Kedys, „Terorizuojama ir naikinama Lietuva“.

BAUGI EMIGRACIJOS STATISTIKA:

KETVIRTĄ MĖNESĮ ŽMONĖS PLŪSTA IŠ LIETUVOS

Balandį daugiau kaip penkis kartus palyginti su ankstesniais mėnesiais išaugęs išvykimą užsiregistravusių emigrantų skaičius neslūgsta ketvirtą mėnesį.

Liepą išvykimą deklaravo 10 898 emigrantų, birželį - 8

782, gegužę - 10 011, balandį - 11 324.

Deklaruojančiųjų išvykimą skaičiaus didėjimas balandį daugiausia sietas su Privalomojo sveikatos draudimo (PSD) mokesčio skaičiavimo ypatumais. Tuomet

suaktyvėjo diskusijos dėl Sveikatos draudimo įstatyme nustatytos prievolės nuolatiniams šalies gyventojams mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas. Tarp tokių prievolinių pateko ir „nelegalūs“, t.y. nedeklaravę išvykimo, emigrantai.

Tačiau „besilegalizuojančių“ emigrantų srautas nemažėja iki šiol.

Iki balandžio išvykimą iš šalies deklaravo gerokai mažiau lietuvių: kovą jų buvo 2 112, vasarį - 1 822, sausį - 1 742, rodo Statistikos departamento duomenys.

lrytas.lt

SAVIŽUDYBĖS SINDROMAS

Vytautas Landsbergis

Reiškiniui galėtų tikt ir koks nors mokslinis, pavyzdžiui, lotyniškas nusakymas: *exodus Lituanorum*. Gamtoje būna analogų. Žinomi aprašyti senovės reiškiniai, kai imdavę ir patraukdavę tūkstančių tūkstančiai pelių arba voverių per miškus ir laukus – ligi pasieks jūros krantą, kokį nors statų fiordą, ir tada žemyn į nebūtį. Mirties instinktas. Masinis.

Nereikdavo nė Hamelno fleitininko su kerinčia muzika, kurio mitas, tad žmonių kultūra, atspindėjo natūrą, perteklinės graužikų populiacijos pasimažinimus. Arba jau mūsų laikais – banginių savižudybės. Visa šeima arba kaimenė metasi į sekumą laukdami, kol vandenyno atoslūgis kelis kart padidins milžiniško kūno svorį ir mirtinai sulaužys kaulus.

Čia tai jau ištis pranešimai žmonėms: mes nebenerim gyventi, žiūrėkit, ką jūs vandenynuose padarėt. O kaip siūlysite pavadinti lietuvių populiacijos naikinimąsi ir nykimą? Nenoras gyventi ir „mirties kultūra“, kaip ją pavadino Jonas Paulius Antrasis, laužia visą pavargusią baltųjų civilizaciją. Lietuvius dar silpnina, kerta jų ypatingi sindromai: savi nieka ir mazochistiškai miela neviltis.

Sociologai seniai pastebėjo ir nustatė, kad iš visų netolimų tautų, kurių vargai tokie patys arba dar gerokai didesni, lietuviai vis vien patys nelaimingiausi. Verkti ir guostis – tiesiog „geras tonas“. (Populistams – politinė traša). Pasakęs, pavyzdžiui, „o man patinka gyventi“, „o man gerai vien jau tu, kad esu Lietuvoj“ – liktum nesuprastas arba dar blogiau. Taptum beveik įtariamuoju: „tai ką, gyvate, jau tiek prisiplėšei?“

Čia jau materializmo įtaka. Ji suformavo visus baltaodžius nuodijančią „gerovės“ sampratą, pagal kurią matuotinas gerovės lygmuo – visai netoli lašinių prieaugio. (Asmenų arba valstybių, tai tik detalės). Tačiau stebėjom ir vietinės viešosios erdvės įtakas, taip dažnai nukreiptas būtent į savi nieką ir neviltį.

Prieš N metų, atsimenu, buvau krestėltas, kai kolegos papasakojo išpūdžius iš susitikimų su moksleiviais ir mokytojais. Vienoje vidurinėje (gal Panevėžyje) abiturientai atvirai pasisakė, kad bemaž visi galvoja išvažiuoti. Ir tam juos nuteikusi auklėtoja, kuri nuosekliai aiškina: „gausit atestatus, ir maukit iš Lietuvos kuo toliau!“. Reagavau kolegoms, gal kur ir parašiau, kad tokie

mokytojai apskritai neturėtų dirbti. Sutikdamas ištis atsidavusių, ugdančių jaunimo pozityvų apsisprendimą, norą ko pasiekti, atvirą protą ir tėvynės meilę, buvau linkęs galvoti, kad anas bjauras atvejis šmėkštelėjo veikiau kaip išimtis. Anot Konstitucijos aiškintojų – „atskiras atvejis“. O dar, kai matai pakankamai daug gražaus jaunimo, kuris kažkaip atsilaiko prieš brukte brukamą tralivalizmo ir beprasmizmo ideologiją.

Deja, infekcija plito. Nūnai panašu į atsparumo lūžį, viruso triumfą, egzodo griūtį. Tai ir emigracijos mastai, statistika, ir viešai skelbiami pakitę vertybiniai bei elgesio standartai. „Išvažiuoti – geras tonas“.

Ir dar taip turbūt nebuvo, kad į emigracijos kaip gyvenimo pasirinkimo propagandą įsijungtų televizija. Prieš kelerius metus ten pasitaikydavo laidų apie išnaudojimus ir vergijas, į kurias pakliūva nai vūs žmonės ne tik nesėkmės atvejais, bet ir nepasirengę, patiklūs, avantiūristų aukos ar beprasmistai, pasidavę sindromui „by tik iš Lietuvos!“ Dabar matome skatinantį serialą „Misija – lietuvis“, kurio vedančioji gija – ten gerai, kur mūsų nėra, tad ko laukiate, vietiniai? Šokit į mūsų jūrą!

Be kita ko, čia verta pagalvoti ir apie pavadinimo semantiką. Nejau ištis lietuvisio „misija“ – palaidoti tėvynę buvusioj vietoje, kad liktų tik geografinis pavadinimas, nelyginant kokių prūsų? Yra ir paprastesnė misija: kurti gerovę kitoms šalims, taip lyg atkeršijant saviškei neturtinagai, kadaise išprievartautai, o kelio dar ieškančiai motinai. Juolab, jeigu jos likimas tau vienodai rodo. Čia nepadės atsaini frazeologija: „kai mūsų reikės (arba – kai „jūs“ ten susitvarkysit) – mes grįšim“. Nelyginant žiūrėtum, žmogau, į mirštančią motiną iš tolo, kuri juk neprašo, kad grįžtum, taip ir neiškepus airiško arba ispaniško pyrago. Ji tik žiūri, o tu nematai, nes patogiau. Bastūnas Peras Gyntas buvo bent prilėkęs verkdamas akių užspausti.

Čia nekritikuojau visų išvažiavusių, nes jų ir motyvai, ir aplinkybės būna skirtingi. Nemaža jų brangina ir puoselėja lietuviybę, telkiasi bendruomenėse, rūpinasi padėti likusiems tėvynėje. Kai kurie net balsuoja Lietuvos rinkimuose.

Bet grįžtant prie reiškinėlio TV, įdomu būtų praskaidrinti, kas išmąstė ir užsakė tą egzodo reklamą „Misija – lietuvis“. Nejau lietuviai?

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LAIDUOJAMAS JAV SIENKAITIS
LIETUVOS GABRĖLIS

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

VORKUTOS LAGERIŲ SUKILIMO SUKAKČIAI

Sutapo, kad ketvirtoji serijos „Pūtėme prieš vėją“ Edvardo Buroko knygos dalis „Krauju rašyta istorija“, tarsi apibendrindama pirmąsias tris dalis, išėjo lietuvių, rusų, anglų ir prancūzų kalbomis minint **Vorkutos politinių kalinių 55 metų sukaktį**. Ją išleido Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga.

Į Amžinybę vienas po kito išeina likę sukilimo organizatoriai ir dalyviai, užmarščiai atiduodami neužrašyti jų autentiški prisiminimai, istorikų, nagrinėjančiųjų laisvės kovą už grobų, – vos keletas, o ir jų darbai prieinami tik Lietuvos skaitytojui. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centre pasirodantys užsienio žurnalistai, prakalbinę buvusius politinius kalinius, būna nustebinti ir priblokšti sužinoję, kad sovietinės vergijos lagerių archipelage vyko streikai, sukilimai, politinių kalinių kova ne tik dėl išlaisvinimo, ne tik dėl archipelago, bet ir dėl pačios blogio imperijos griūties. Globalizmo sindromo paveiktos didžiosios valstybės, nepaisydamos SSRS įpėdinės Rusijos Federacijos maskuojamų ir reanimuojamų imperinių siekių, eina į sanglaudą su ja, sąmoningai vengdamos susipriešinimo, skatina tų siekių plėtrą. Pasaulio bendruomenei todėl yra itin reikalingas persergėjantis, minimus siekius demaskuojantis balsas.

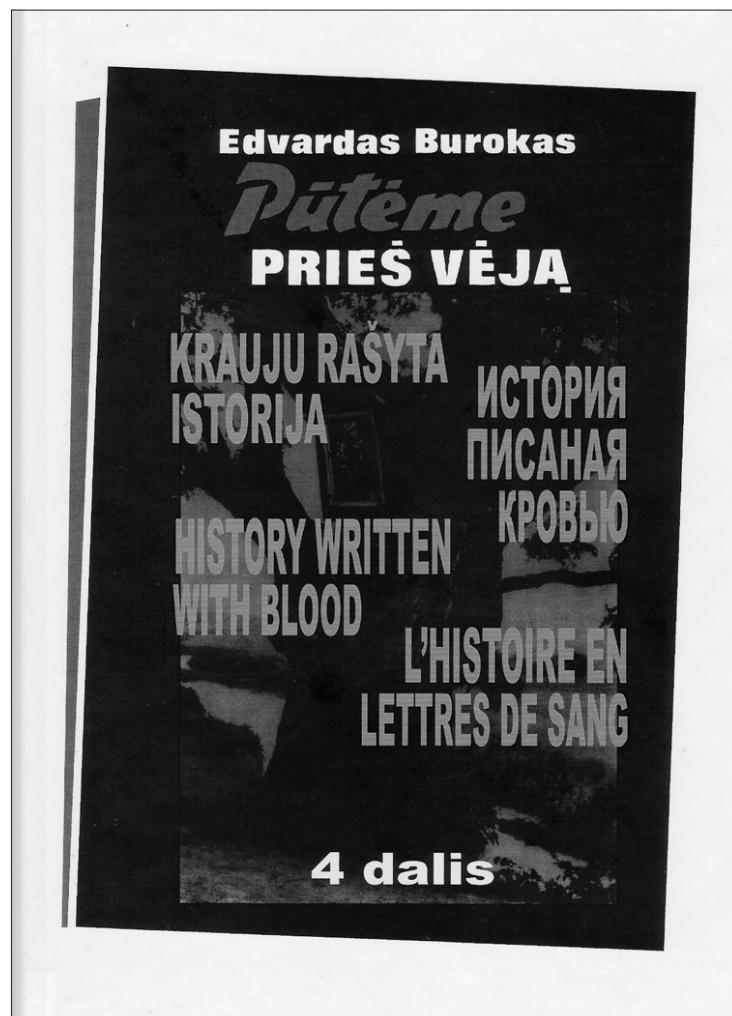
Ištartas, juolab užrašytas tiesos žodis nelieka be pėdsako. Žodis, parašytas keliomis populiariausiomis kalbomis, pasiekia platesnį skaitytojų ratą. Nors knygos tiražas dėl lėšų stokos tik 300 egzempliorių, tačiau dokumento reikšmė labai nepriklauso nuo egzempliorių skaičiaus. O ši knyga liudijimais, faktų ir reiškinių iliustravimu faksimilėmis prilygsta istoriniam dokumentui.

Atsiminimų apie sovietines tremtis, kalėjimus, lagerius įvairiomis kalbomis prirašyta tiek, kad išsamiau atvaizduoti tą klaių pragarą gal ir nebeįmanoma. Reikalinga ta literatūra sau ir pasauliui vardan golgotasėjusiųjų atminimo bei kaip atgrasomoji komunistinės ideologijos su jai savitu teroru priemonė. Tačiau, vien sovietinės vergijos baisenybių iki žmogaus pavertimo darbinio gyvuliu, aprašymai tarsi užgožę vykusį pasipriešinimą XX amžiaus vergovinei sistemai. O iš tikrųjų toks partizaninis pasipriešinimas vyko ne vien pavergtose tautose su ginklu rankose, jis vyko kalėjimuose, lageriuose, pasireiškė sukilimais, sabotажu, blogio imperijos ekonomikos žlugdymu. Tokio pasipriešinimo pagrindinis tikslas buvo ne kova už geresnę buitį, o Laisvės idealas, vergovinės sistemos griūtis, kurio buvo siekiama įvairiausiais būdais, tarp jų – imperijos ekonomikos žlugdymu. Esmingai minimą kovą atskleidžia buvęs politinis kalinys, vergo grandinėmis kaustytas, tačiau nepalūžęs, pats organizavęs bei dalyvavęs kalinių streikuose ir sukilimuose, knygų serijos „Pūtėme prieš vėją“ autorius ir sudarytojas Edvardas Burokas.

Iš tikrųjų, kas ieškos šioje knygų serijoje mariniimo šalčiu, badu, alinančiu darbu, jo neras, nors visa tai laisvės kovotojams teko patirti su kaupu. Ne vardan to parašytos šios knygos. Nors chrestomatine yra tapusi nuostata, kad vergovinė santvarka žlugo dėl nenašaus vergų darbo, tačiau daugelis sukaustytų nuožmiausios sovietinės vergijos pančiais nesuvokė, kad žlugdyti tą santvarką, išlaisvinti iš vergovinės imperijos įmanoma ne vien nenašiu darbu, bet sabotажu, streikais, sukilimais,

nukreiptais į pačios imperijos ekonomikos žlugdymą. Juk visas vadinamąsias didžiosios komunizmo statybas vykdė kaliniai už ašakinę duoną ir bužą gyvybei palaikyti. **Knygų serija atskleidžia tai, ko nepasakė Solženicinas savo „Gulago archipelage“ ar Anne Applebaum „Gulago istorijoje“**, atskleidžia vardan ko vyko ir buvo laimėta kova už grobų. Dar daugiau: valstybinėse institucijose bandoma sumenkinti ar net suniekti tos kovos reikšmę, nepripažinti atitinkamo statuso kovotojams, nes jei nebuvo toje kovoje pralieta pakankamai kraujo, anot tų niekintojų, kova nebuvusi tikra. Ir dar keisčiau, kai kovos reikšmę bando iš atminties ištrinti ar ją „pamiršti“ buvę politiniai kaliniai. Iš tikrųjų, reikia žinoti, kad ne visi kaliniai jungėsi į kovą prieš pavergėją: daugelis, kurie siekė tik buitinių sąlygų pagerinimo nelaisvėje, kurie „tūnojo po narais“ dabar neįaukiai jaučiasi, kad nesijungė į visuotinį pasipriešinimą, buvo streiklaužiai ar nepakluso sukilimų organizatoriams.

Nerasime kapitalinėmis laikomose knygose šviečiamosios, propagandinės veiklos, skatinančios žlugdyti sovietinę ekonomiką. Knygų serijoje „Pūtėme prieš vėją“ pastaroji veikla užima deramą, pakankamą įtikinti skeptikus, vietą. Jei akyliausiai prižiūrimoje terpėje, be jokio ryšio su laisvesne aplinka, buvo spausdinami atsišaukimai, laikraščiai, tarp jų – „Varpas“, reikia ne vien stebėtis drąsulių išmone, bet ir įvertinti jokiomis tramdymo priemonėmis nesuvaržomą potencialą tikslui pasiekti. Knygose skaitytojas randa autentiškus aukščiausių represinių struktūrų vadovų dokumentus, kurie ir parodo bei įrodo, kaip buvo vertinami laisvės kovotojai ir jų veiksmai, drebinę GULAG-o archipelago pamatus.

Knygos viršelis.

Dešimtmetį Lietuvoje trukęs partizaninis karas su okupantu neturi analogų pasaulyje. Neturi analogų pasaulyje ir kova prieš sovietinę imperiją jos viduje, kova kovotojų, esančių nelaisvėje, kovojusių ne dėl asmeninės laisvės, o dėl sovietinės imperijos griūties, dėl pavergtų tautų laisvės. Galime didžiulis, kad tokios kovos iniciatoriai daugiausia buvo lietuviai, tarp kurių, vienu iš aktyviausių kovotojų, buvo ir knygų autorius bei sudarytojas.

Iš tikrųjų kovos su priešu, kai užbrėžta fronto linija, kai turima galimybė įsitvirtinti, kai žinoma gynybos ar puolimo kryptis, sėkmę lemia moraliniai ir medžiaginiai ištekliai. Sunkiau, kai tenka kautis prieš apsuptyje. Labai labai sunku kariauti partizaniniame kare, kai visais atžvilgiais galingesnis okupantas spaudžia iš visų pusių, kai ištekliai labai riboti, kai kiekviename žings-

nyje tyko pasalos, išdavystės, kai reikia kariui, vengiant nelaisvės, nešiotis paskutinį šovinį sau. Tačiau sunku net įsivaizduoti, kaip galima kovoti esant nelaisvėje, kai su išore skiria grotos, spygliuotos tvoros, sargybos bokštai su kulkosvaidžiais, sekliai su vilkšuniais, dar toliau – užverbuoti, išdavystei parengti vietos gyventojai, tundra ar taiga, kai jokių medžiaginių išteklių nėra.

Edvardo Buroko knygose skaitytojui pateikiamas ne pramanytas, o savų ir priešo liudytojų dokumentais patvirtintas unikalus fenomenas pasaulyje – priešo pančiais sukaustytų kalinių kova su vergovine sistema, su galinga imperija. Ir nuostabiausia, kad kova buvo laimėta: gulago archipelagas žlugo, sekė imperijos griūtis.

Pastaruoju metu, anot iškilaus publicisto Viliaus Braženo, šunsnukinės istorijos bei grožinės literatūros, žeminančios ar niekinančios partizaninę kovą, kurdėjai. Buvę sovietinės sistemos kolaborantai ar jų atžalos, mitydami, kad teisėtvara ir teisėsauga jiems antsnukių neuždeda, ne tik loja, bet ir kandžiojasi, partizaninį karą bei kovą nelaisvėje niekina ar stumia į užmarštį. Klaidinantis požiūris ir į laisvės kovą tikroje nelaisvėje GULAG-o archipelage turi būti demaskuotas ir pasmerktas. Todėl kovos paviešinimas, laisvės kovotojų iškėlimas ir pagerbimas yra būtinas, žinomas Lietuvoje ir už jos ribų, jis pasitarnaus iš praeities stiprybei semtis, jaunumenei patriotine dvasia auklėti.

Algimantas Zolubas

Lietuvos „Liaudies seimo“ delegacija Kremliuje prašė Lietuvą įjungti į Sovietų Sąjungą. Centre - SSRS užsienio reikalų liaudies komisaro pavaduotojas V.Dekanozovas, vadovavęs Lietuvos prijungimui, šalia kairėje - delegacijos vadovas J.Paleckis. Maskva, 1940 m. rugpjūčio 3 d.

TEN APLEISTOS PILYS GRIŪVA...

Šių eilučių autorius rašinėlyje *Didelis pliupt*, kurį 2009 m. kovo 22 d. patalpino svetainė selonija.lt bei kiti portalai ir laikraščiai, rašė: *Statydinti Valdovų rūmus, kurie simbolizuoja ne valstybę, o valdžią – politinė klaida. Valstybės simbolis yra Gedimino pilis, tačiau ji neatstatoma; sovietmečiu dalinai restauruotas ir įrengtas tik vienas jos bokštas, kurį daugelis klaidingai vadiną Gedimino pilimi. Pačiam Gedimino kalnui gresia nuošliaužos, tačiau tvirtinimo darbai nenumatyti. Tautos šventovė Katedra, kaip koks mažas tyros dvasios ežerėlis, nuolat gniuždomas Valdovų rūmų, fejerverkų, pramoginių šou...*

Po beveik pusantrų metų staiga pasigirdo: pilis griūva! Pilis, žinoma, dar negriūva, tačiau dėl atsiradusių Gedimino kalno nuošliaužų tokia grėsmė yra visiškai tikėtina. Vyksta ir natūrali kalno erozija, manoma, kad kalnui galėjo pakenkti ir Valdovų rūmų bei Mindaugo tilto statyba. Pasirodo, paveldosaugos institucijos SOS signalus dėl kalno erozijos jau siuntė prieš kelerius metus, tačiau valstybei labiau rūpėjo valdžios simbolis – Valdovų rūmai, o ne valstybę simboliuojanti Gedimino pilis.

Gedimino pilis simbolizuoja valstybę, nes iš istorijos žinome, kad tauta ir jos valstybė nebuvo laikoma užkariauta, kol joje buvo bent viena besiginanti pilis, kol joje plevėsavo valstybės vėliava. Iš tikrųjų ir dabar pagrindinė Lietuvos valstybės vėliava sostinėje plevėsuoja ne virš Prezidentūros, ne virš Seimo, ne virš miesto savivaldybės ir ne virš Valdovų rūmų, o Gedimino pilies bokšte.

Į Gedimino kalną su pilies bokštu joks priešas nebesikėsina, tačiau dėl aplaidumo leisti trūnyti valstybės simboliui ir išskirtinam istorinio paveldo objektui yra didžiausias nusikaltimas valstybei, gal mistiškas grėsmingas ženklas valstybingumą prarasti.

Kita, seniausia mūrinė pilis Lietuvoje yra **Kauno pilis**. Pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose ji paminėta 1361 m. Ir nors Kaunas tituluotas Laikiniosios Lietuvos sostinės vardu, pilis nei anksčiau nei atgaautos nepriklausomybės metais nesulaukė deramo dėmesio. Po daugelio metų iš mirties taško Kauno pilies atstatymo projektas neva pajudėjo. Kadangi nėra išlikusių duomenų apie tai, kaip iš tikro atrodė pilis, konkursą laimėjęs projekto autorius pasiūlė at-

kurti pilies įvaizdį ir stengiasi jį realizuoti. Draugijos „Pilis” nariai ir paveldosaugos specialistai reiškia nepasitenkinimą ir piktinasi, kad, nesuderinus projekto su visuomene, iš tikrųjų pilis ne atstatoma, o vykdomas tik butaforinis, neilgaamžis pilies griuvėsių apipavidalinimas.

Net sovietinės okupacijos sąlygomis, nors Kremlius svaidė kritikos žaibus, *dar vienos, istorinės Lietuvos sostinės – Trakų, Lietuvos entuziastų ir patriotų pastan-*

gomis pilis 1955–1962 metais buvo atstatyta.

Krizė... Sunkmetis... Tačiau, jei valstybė neigali griūvančių pilių atstatyti, gali ir turi pasitelkti valstybę sudarančius piliečius (juk ir šis žodis kildinamas iš – „pilėnai”). Antai keliauji per nederlingą smėlėtą Dzūkiją, o ten raudonuoja didingos bažnyčios, senobiniai ir nauji paminklai. Kas gi juos statydino? – Tie patys vargani, Dievui ir Tėvynei atsidavę, piliečiai dzūkeliai. Ir sta-

tybines medžiagas mokėjo paruošti, ir tvirtus ilgaamžius statinius pastatyti (Vytauto paminklo Perlojoje vietiniai sovietų pakalikai neįvaikė nuversti). Lietuvos pilis statė bei gynė taip pat ne valdovai, o tie patys valstybės piliečiai ir kariai pilėnai.

Kai atstatinėjamos arba atstatytos lietuviškos pilys Baltarusijoje ir Ukrainoje, savoje, nepriklausomoje valstybėje pilims deramą dėmesį prarasti, jas apleisti – nevalia.

Algimantas Zolubas

KRUVINOJI AMŽIAUS TRAGEDIJŲ PRADŽIA IR PABAIGA

KOMUNIZMO DOKUMENTAI NESPAUSDINAMI

Parengta pagal **Claire Berlinski** straipsnį „*A Hidden History of Evil*”, publikuotą žurnale „City”. Autorė yra amerikietė rašytoja bei žurnalistė, gyvenanti Stambule. Ji yra kas ketvirtį leidžiamo Manhatano politikos tyrimų instituto žurnalo „City” redakcinės kolegijos narė ir knygu „*There Is No Alternative: Why Margaret Thatcher Matters*”, „*Menace in Europe: Why the Continent’s crisis is America’s, Too*” autorė. bernardinai.lt

II.

Rusija negali paduoti į teisimą P. Stroilovo ar V. Bukovskio už autorinių teisių pažeidimus, nes tai – komunistų partijos medžiaga sukurta Sovietų Sąjungoje. Tačiau P. Stroilovas mano, jog pasilikęs Rusijoje jis būtų teisiamas už valstybės paslapties išdavimą. Karo istorikas Igoris Sutiaginas šiuo metu nuteistas 15 metų sunkaus režimo kalėjime už tai, kad rinko laikraščių iškarpas ir kitas viešas medžiagas bei jas perdavė vienai britų konsultavimo įmonei.

Dokumentai, griaunantys mitus

P. Stroilovas tikina, kad jo dokumentai atskleidžia „visiškai kitokią Šaltojo karo pabaigą”.

„Dažniausiai teigiama, kad kalbant apie Šaltojo karo laikotarpį dominuoja mitai. Šie

dokumentai gali sugriauti visus šiuos mitus”, – įsitikinęs P. Stroilovas.

Pavyzdžiui, jo turimi dokumentai paskutinį Sovietų Sąjungos vadovą nušviečia daug tamsesnėmis spalvomis nei įprasta. Viename dokumente užfiksuota, kaip jis kartu su politbiuru juokiasi iš to, kad 1983 metais Sovietų Sąjunga numušė Pietų Korėjos oro linijų lėktuvą – šis įvykis pasauliui vos nesibaigė branduoliniu armagedonu.

Dokumentuose taip pat užfiksuota, kaip M. Gorbačiovas 1989 metų spalio 4 dieną vertina Tiananmenio įvykius Kinijoje.

„Lukianovas raportuoja, kad tikras žuvusiųjų skaičius Tiananmenio aikštėje yra 3 tūkst.

Gorbačiovas: *Mes turime būti realistai. Jie, kaip ir mes,*

turi apginti save. Trys tūkstančiai... na ir kas?”

M. Gorbačiovo pokalbio su Hansu-Jochenu Fogeliu, Vakarų Vokietijos socialdemokratų partijos vadovu, transkripcija atskleidžia, kad Gorbačiovas gynė taikiai protestavusių Tbilisio gyventojų skerdynes 1989 metų balandžio 9 dieną.

Stroilovo archyve taip pat yra ir daugelio Gorbačiovo ir Vidurio Rytų lyderių pokalbių išklotinės. Jie atskleidžia įdomias paraleles tarp sovietų ir šiuolaikinės Rusijos užsienio politikos. Štai, pavyzdžiui, pokalbio su Sirijos prezidentu Hafezu al Asadu 1990 metų balandžio 28 dieną fragmentas.

„H. Assadas: *Tam, kad spaustų Izraelį, Bagdadui reikia suartėti su Damasku. Nes Irakas neturi bendrų sienų su Izraeliu...*

M.S. Gorbačiovas: *Aš galvoju taip pat...*

H. Assadas: *Izraelio požiūris kitoks, nes judaizmo religija teigia: Izraelio žemė driekiasi nuo Nilo iki Eufrato ir jų sugrįžimas yra nulemtas Dievo.*

M. Gorbačiovas: *Bet tai rasizmas sujungtas su mesianizmu!*

H. Assadas: *Tai pati pavojingiausia rasizmo forma.”*

Nereikia būti fantastu, jog norėdamas suprasti šiuolaiki-

nės Rusijos politiką šiame regione, klaustum savęs, ar dabar tokios diskusijos gali vykti.

Atskleidžia sovietų ir iškilių Vakarų politikų ryšius

Yra kitų temų, kuriose P. Stroilovo ir V. Bukovskio dokumentai neleidžia padėti taško. Pavyzdžiui, iš jų matyti, kad Europos integracijos projekto kūrėjai, kaip ir šiandieniniai Europos Sąjungos lyderiai, buvo per daug artimi SSRS. Tai kelia svarbų klausimą apie šiuolaikinės Europos prigimtį.

Pasak Zagladino raportų, Kennethas Coatesas, 1989–1998 metais buvęs Europos Parlamento [EP] narys, su Zagladinu susitiko 1990 metų sausio 9 dieną. Ataskaitose teigiama, kad Coatesas pasiūlė Zagladinui sukurti „dviejų parlamentų [EP ir Sovietų Sąjungos] bendradarbiavimo infrastruktūrą, kuri padėtų izoliuoti EP dešiniuosius ir dešiniąsias jėgas Europoje, suinteresuotas SSRS žlugimu”. K. Coatesas 1992–1994 metais vadovavo EP Žmogaus teisių pakomitečiui. Kaip toks postas galėjo atitekti žmogui, atrodo, norėjusiam „izoliuoti” suinteresuotus SSRS žlugimu bei jos įtakos išplėtimu Europoje?

Francisco Fernandezas Ordenezas, Ispanijos užsienio

reikalų ministras, vadovavęs šalies integracijai į ES, 1989 metų kovo 3 dieną, anot šių dokumentų, Gorbačioviui aiškino, kad „perestroikos sėkmė reiškia tik viena – socialistinės revoliucijos sėkmę šiuolaikinėmis sąlygomis. Būtent su tuo reakcionieriai nesutinka”. Po aštuoniolikos mėnesių Ordenezas Gorbačioviui teigė, kad „aš jaučiu intelektualinį pasišlykštėjimą kai skaitau, pavyzdžiui, G–7 dokumentų pasažus, kuriuose demokratijos, žmogaus laisvių bei rinkos ekonomikos ideologija yra iškeliama į vieną lygmenį. Kaip socialistas, aš negaliu sutikti su tokiu sulyginimu”. Turbūt P. Stroilovo dokumentuose labiausiai šokiruoja tai, kad – kaip teigė Rytų Europos spauda – Francois Mitterrandas iš Gorbačiovo norėjo išgauti pažadą, kad Vokietija susivienys kaip neutrali, socialistinė valstybė, kurią valdytų Franko–Sovietų kondominiumas.

V. Zagladino ataskaitos taip pat atskleidžia, kad buvęs britų Leiboristų partijos vadas Neilas Kinnockas slapta kreipėsi į Gorbačiovą – neigaliotai, nes tada ėjo tik opozicijos lyderio pareigas – dėl galiybės sustabdyti Didžiosios Britanijos Tridento branduolinę programą.

(Bus daugiau)

ARGENTINA

Susivienijimui lietuvių Argentinoje – 96-ji metai

Švenčiant mūsų draugijos 96-tuosius gyvavimo metus, liepos 25 d., mūsų patalpose vyko meninė sukakties programa ir sukaktuviniai pietūs. Susirinko daug publikos bei kitų lietuviškų organizacijų atstovai, kurie sveikino mūsų draugiją šios sukakties proga. Pasirodė mūsų tautinių šokių grupės „Dobiliukai“, „Dobilas“ ir „Gintaras“, o Karen Sudnius sudainavo gražias lietuviškas dainas.

Buvo paruošta nedidelė paroda su mūsų bibliotekos medžiaga Žalgirio mūšio prisiminimui.

Gavome raštiškų sveikinimų, tarp kurių norime specialiai paminėti: Lietuvos Respublikos Prezidentūros, Lietuvos Ambasados ir San Martino miesto mero Dr. Rikardo Ivoskaus. Baigiant programą tarė žodį SLA pirmininkas inž. Jurgis Brazaitis, kuris padėkojo visiems atsilankiusiems ir už gautus sveikinimus bei linkėjimus.

Minėjimas. Rugpjūčio 7d. 18 val. a.a. Alberto Stalioraičio mirties metinių proga, mūsų patalpose buvo atidengta jo prisiminimui lentelė.

Biblioteka. Pranešame mūsų nariams, kad galima pasiteirauti apie mūsų bibliotekos knygų sąrašą ir turinį, arba pasiimti ar atiduoti knygas, šeštadieniais nuo 17 iki 19 val. Taip pat galima susisiekti su Robertu Aleksionu el. paštu aldadatenis@hotmail.com

Lietuvių tautinių šokių ansambliai. Tautinių šokių ansambliai „Dobilas“ ir „Gintaras“ repetuoja šeštadieniais, nuo 16 val. ir 19 val. Vadovauja Enrique Cikota. Mažųjų „Dobiliukų“ grupė, susirenka taip pat 16 val., žaisdami, šokdami ir susipažindami su savo senelių kalba. Vadovauja Nelly Žavickaitė.

Lietuvių kalbos kursai. Šeštadieniais mūsų patalpose yra dėstomi dviejų lygių lietuvių kursai, nuo 16 iki 18 valandos. Mokslo koordinatoriai Suzana Dapkevičius ir Arlando Bežbickas. Kaip visuomet, pamokos vyksta veltui, tik prašome būti Susivienijimo Lietuvių Argentinoje nariu. Nuo 15:15 iki 16:00 val., naujas lietuvių kalbos kursas vaikams ir jaunimui. Kviečiame visus dalyvauti.

Susivienijimas Lietuvių Argentinoje inf.

CHICAGO, IL

MIRĖ J.DAMUŠIENĖ

Rugpjūčio 4-ąją, Čikagoje mirė Jadvyga Damušienė - pedagogė, ilgametė jaunųjų ateitininkų globėja, buvusi „Dainavos“ stovyklos administratorė, už atsidavimą jaunimo ugdymui įvertinta popiežiaus („La Cruce Pro Ecclesia in Pontifice“, 1985 m.) ir Lietuvos prezidento (Vytauto Didžiojo ordino medaliu, 2004 m.).

J. Damušienė po sunkios ligos mirė sūnaus namuose, šeimos apsuptyje. Rugpjūčio 28 d. 10 val. J.E. arkivyskupas Sigitas Tamkevičius Kauno arkikatedroje aukos Šv. Mišias, po kurių urna su J. Damušienės pelenais bus palaidota Adolfo Damušio Petrašiūnų kapinėse.

Jadvyga Damušienė gimė 1915 metų spalio 29 dieną mokesčių inspekcijos tarnautojo Juozo Pšibilskio ir Uršulės Černeckaitės šeimoje Jaroslavyje, kur tėvas, kaip tarnautojo profesiją įgijęs lietuvis, buvo išsiųstas dirbti carinės administracijos. Lietuvoje pagal anuometę tvarką tokias pareigas ėjo ne lietuviai.

1919 metais, tuojau po Nepriklausomybės paskelbimo, Pšibilskių šeima sugrįžo į Lietuvą, apsigyveno Kybartuose. Jadvyga, 1934-aisiais baigusi Kybartų „Žiburio“ gimnaziją, studijavo Vytauto Didžiojo universitete Kaune, Klaipėdos pedagoginiame institute. Ją baigė 1937 metais.

Mokydamasi gimnazijoje ir studijuodama aukštosiose mokyklose Jadvyga dalyvavo ateitininkų veikloje, veikė korporacijoje „Giedra“. Studijų metais susipažino su Adolfu Damušiu, gabiu studentu chemiku, aktyviu visuomenininku, vienu pirmaujančių studentų ateitininkų. 1937-ųjų gruodį už jo ištėkėjo.

1937-1938 metais jauna šeima gyveno Berlyne ir Frankfurte prie Maino.

1938 metų gruodį Damušiai sugrįžo į Lietuvą, apsigyveno Kaune. Jaunas mokslininkas A.Damušis parengė preliminarų cemento pramonės Lietuvoje plėtros projektą: cemento fabriko statyba Skirsnemunėje jau buvo pradėta, o Akmenėje - suplanuota. Okupacija sugriovė šiuos planus.

Sovietams užėmus Lietuvą jaunas universiteto docentas A.Damušis 1940 metų spalį įsitraukė į organizuotą pogrindį. Rezistenciniame pogrindyje ir 1941 metų sukilime Adolfas buvo vienas

Lietuvos ateitis. Šilalės 82 jaunuoliai pirmą kartą priėmė šv. Komuniją. Jie prie altoriaus padėjo po gėlės žiedą, o jų tėveliai atnešė atnašą – duonos kepalėlį, vynuogių, o vaikai – meškiuką. Šv. Mišių metu, pritariant smuikui, fleitai ir gitarai, giedojo Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazijos muzikos mokytojos Laimos Petkuvienės paruoštos mokinės. Šilalės klebonas kun. Stasys Toleikis daug dėmesio skiria jaunimo auklėjimui ir žmonių yra mylimas.

pagrindinių logistinės strategijos vadų, tuo metu jo žmonai Jadvygai teko rizikinga ir nerami pogrindžio kovotojo gyvenimo draugės dalia. Sukilimo iškeltose Laikinojoje vyriausybėje A.Damušis ėjo pramonės ministro pareigas, tačiau rezistencinė veikla nuvedė jį į nacių kalėjimus.

J.Damušienė palaikė vyrą visose jo veiklos srityse - profesiniame ir visuomeniniame darbe, pogrindžio rezistencijoje. Adolfui patekus į vokiečių nelaisvę, aukojosi ir apgaubė jį nuolatiniu rūpesčiu - be perstojo siuntė maistą, palaikė moraliai, su mažais vaikais vyko į Vokietiją, kad padėtų jam išsilaivinti.

Iš kalėjimo Bairoite, šiaurinėje Bavarijoje, dr. A.Damušį išvadavo amerikiečiai. Pietų Vokietijoje Adolfas susitiko su šeima - dviejų ir ketverių metų sūneliais, žmona ir jos tėvais. Jadvygos drąsos, ryžto ir sumanumo dėka jie visi per Austriją laimingai pasiekė savo tikslą.

1947 metais Damušiai išvyko į Ameriką, apsigyveno Clevelande. Dr. A.Damušis susitelkė į technologijos mokslus, Jadvyga ėmėsi pedagoginės veiklos. Abu daug laiko skyrė visuomeniniam darbui: aktyviai veikė Ateitininkų federacijos, Lietuvių fronto bičiulių, Lietuvių katalikų mokslo akademijos, Amerikos lietuvių Romos katalikų federacijos veikloje, rašė spaudoje, dalyvavo suvažiavimuose, simpoziumuose, studijų savaitėse.

Adolfas ir Jadvyga buvo jaunimo stovyklos „Dainava“, pastatytos gražiam gamtos prieglobstyje tarp Čikagos, Detroito ir Klivlendo, kūrėjai bei nuolatiniai jos globėjai. Pagrindinis stovyklos pastatas pavadintas dr. A.Damušio vardu.

1997 m. birželio 12 d. Damušiai grįžo į Lietuvą. *delfi.lt*

KVIEČIA PLB LITUANISTIKOS KATEDRA

Š.m. PLB Lituanistikos katedra University of Illinois at Chicago rudenio semestru siūlo šiuos kursus:

115 Lietuvių kultūra (dėsto prof. Giedrius Subačius, anglų k.) Šio kurso tikslas kuo išsamiau supažindinti studentus su lietuvių kultūra. Bus rodomi įvairūs filmai, skaitomi literatūros tekstai, analizuojami mitai, supažindinama su Lietuvos istorija, papročiais, tradicijomis, apžvelgiama lietuvių veikla Čikagoje.

130 Lietuvių literatūra tarptautiniame kontekste (dėsto Daiva Litvinskaitė, anglų k.)

Kursas supažindins su lietuvių literatūra nuo ankstyvojo laikotarpio iki šių dienų, bus siekiama pristatyti ją kitų šalių literatūrinės raidos kontekste. Paskaitų metu analizuojamos šios temos:

baltų mitologija, sovietinė literatūra, meninės pasipriešinimo formos, pogrindžio, išeivijos, šiuolaikinė literatūra. Taip pat bus rodomi naujausi lietuviški filmai.

405 Bendrosios kalbotyros įvadas (dėsto prof. Giedrius Subačius, anglų k.)

Kursas skirtas ir bakalaurams, ir aukštesnio laipsnio studentams. Tai įvadinis kursas norintiems susipažinti su kalbotyros mokslu ir pagrindinėmis šio mokslo dalimis: fonetika, fonologija, morfologija, sintakse, semantika ir pragmatika.

Daugiau informacijos rasite UIC universiteto tinklalapyje: http://imso.admin.uillinois.edu/class_schedule/classsscheduledisplay.asp

Studentus kviečiame registruotis jau dabar!

PLB Lituanistikos katedra, UIC

ANGLIJA

Rugpjūčio 26 d., ketvirtadienį, 20:30 Londone gyvenantis džiazas atlikėjas Aurelijus Ščiuka su savo kvartetu surengs koncertą Charlie Wright's International klube Londono Ystende. Koncerte skambės originalios Aurelijaus Ščiukos ir jo kolegų Nicko Švarco kompozicijos bei džiaz standartai.

Iki 2011 m. gegužės mėn. Londono Viktorijos ir Alberto muziejuje veikia metinė fotografijos meno ekspozicija (Fotografijos galerija 38a), kurioje eksponuojamos aštuonios Lietuvos autorių – Aleksandro Macijausko ir Indrės Serpytytės – fotografijos. 2009-2010 metais Viktorijos ir Alberto muziejaus fotografijos kolekcijos lietuviškasis skyrius smarkiai praturtėjo Lietuvos fotografų darbais. Apie tai skaitykite: <http://www.lithuanianembassy.co.uk/index.php?771445015>

[co.uk/index.php?771445015](http://www.lithuanianembassy.co.uk/index.php?771445015)

Įėjimas nemokamas. Muziejus veikia kasdien nuo 10 iki 17:45 val.

Rugpjūčio 1 – rugsėjo 15. Britų leidykla „And Other Stories“, besidominti verstine literatūra ir skatinanti ją skaityti bei apie ją diskutuoti, savo internetiniame puslapyje sukūrė lietuvių literatūros skaitytojų grupę. Diskusijų puslapis veikė nuo rugpjūčio 1 iki rugsėjo 15 d. ir šį kartą diskusijai buvo pristatomi keturi lietuvių autoriai: Herkus Kunčius, Sigitas Parulskis, Paulina Pūkytė ir Giedra Radvilavičiūtė. Pasak leidėjų, skaitytojų nuomone buvo svarbi pasirenkant, kokias knygas reikėtų spausdinti. Norintiems prisijungti prie diskusijos instrukcijos pateikiamos čia: <http://www.lithuanianembassy.co.uk/index.php?771445015>

LR ambasada JK inf.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais

9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrę Kumpiką, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.

Fax: (718) 479-8923. E-mail: ambervings@mac.com

Į BALTUOSIUS RŪMUS ŽENGĖ ŠEŠI PAVILIONIAI

JAV prezidentas B.Obama ir po oficialios skiriamųjų raštų teikimo ceremonijos rugpjūčio 10 d. kalbino keturis ambasadoriaus Žygimanto Pavilionio sūnus Dominyką (kairėje), Simoną, Vinceną ir Augustą.

Baltųjų rūmų nuotr.

Lietuvos ambasadorius Žygimantas Pavilionis, įteikdamas skiriamuosius raštus JAV prezidentui Barack Obamai, išsiskyrė iš kitų šalių diplomatų, nes ceremonijoje dalyvavo visi keturi jo sūnūs. Amerikiečiai laikosi ilgalaikės tradicijos naujus ambasadorius Vašingtone priimti su šeimomis. „Mano šeima buvo viena gausiausių, o sūnus Vincentas – mažiausias Baltuosiuose rūmuose. Prezidentas B.Obama labai gražiai bendravo su mano vaikais”, – kalbėjo 39 metų Ž.Pavilionis, su žmona medike Lina auginantis penkio-likametį Augustą, trylikametį Dominyką, penkerių metų Simoną ir dar dvejų neturintį Vinceną.

Buvusio Vilniaus universiteto rektoriaus Rolando Pavilionio ir Seimo narės Marijos Aušrinės Pavilionienės sūnus ambasadoriaus JAV poste pakeitė trejus metus dirbusį Audrių Brūzgą.

„Kol kas paspaudžiau ranką tik JAV prezidentui. Reikės

paspausti dar daug rankų, kad įgyvendinčiau savo planus”, – interviu „Lietuvos rytui” sakė Ž.Pavilionis, šią savaitę įsikūręs istoriniame Lietuvos atstovybės, kuri čia gyvuoja dar nuo 1924-ųjų, pastate Vašingtone.

– **Tai pirmasis jūsų paskyrimas ambasadoriumi, ir iš karto – vienoje svarbiausių pasaulio sostinių. Kaip vertinate tokį iššūkį?** – „Lietuvos rytas” paklausė Ž.Pavilionio.

– Po krikšto, kokį gavau dirbdamas Briuselyje, kuriame buvau atsakingas už derybas dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje, nebebijau nieko. Tai buvo unikali patirtis, ir nežinau, ar per karjerą dar bus kas nors panašaus. Paskui Užsienio reikalų ministerijoje buvau atsakingas už saugumo ir energetikos reikalus, todėl nuolat konsultavausi su kolegomis Vašingtone. Galiu pasakyti, kad dauguma ES ir JAV interesų sutampa.

– **Vašingtone nemažai reikalų sprendžiama ir užkuli-**

siuose, todėl svarbu pažinoti kongresmenus, kitus politikus, kad jie taptų Lietuvos užtarėjais.

– Tai bus vienas pagrindinių mano prioritetų. Nesakyčiau, kad šiuo metu tai yra bėda, tačiau baigėsi laikai, kai Lietuva turėjo gerus ryšius JAV Kongrese stodama į NATO, taip pat kiek anksčiau. Pasikeitė ištisos politikų kartos, taip pat ir iššūkiai. Todėl turime rasti draugų kiekviename komite, kiekvienu klausimu, nes kongresmenų įtaka – milžiniška. Vienas pirmųjų renginių Kongrese vyks jau rugsėjo 15-ąją. Lietuva pirmininkauja Demokratijos bendrijos forumui, todėl Kongrese ruošiami dideli renginiai.

– **Kai Lietuvos ambasadorius JAV buvo Vygaudas Ušackas, pagrindinė užduotis buvo Lietuvos priėmimas į NATO. Vėliau buvo siekiama bevizio režimo su JAV. Dabar tokių skambių tikslų lyg ir nebėra.**

– Mūsų bėda, jog naiviai

tikėjome, kad narystė NATO ir ES išspręs visas problemas. Tačiau mums dar reikia išmokti naudotis tuo, ką gavome. Ar tai būtų ekonomika, ar saugumas, ar technologijos, kuriomis garsėja Amerika, ar švietimas ir jaunimo mainai. Pavyzdžiui, neseniai su JAV ambasadore Lietuvoje Anne Derse kalbėjome, kad yra gausybė moksleivių mainų programų JAV, kuriomis mes nesinaudojame.

– **Į JAV šiemet buvo atvykę premjeras Andrius Kubilius, Seimo pirmininkė Irena Degutienė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, o prezidentė Dalia Grybauskaitė per daugiau nei metus savo poste iki šiol nesusitiko su B.Obama. Ką tai reiškia?**

– Jokių skubotų išvadų nereikia daryti. Tuo įsitikinau ir kalbėdamas su prezidentu B.Obama, kuris labai šiltai atsiliepė tiek apie Lietuvą, tiek apie mūsų prezidentę. Mano kadencijos metu įvyks nemažai aukšto lygio susitikimų, nes jau girdėjau daug patvirtinimų, kad buvome, esame ir liksime vieni pagrindinių JAV sąjungininkų Europoje.

– **B.Obama susitikime gyrė Lietuvos pastangas Afganistane. Tačiau tiek JAV, tiek Lietuvoje daugybė žmonių yra prieš šį karą. Ar jaučiate padidėjusį dėmesį iš Pentagono, kad tik Lietuva nepriimtų Amerikai nepalankaus sprendimo?**

– Afganistanas buvo vienas pirmųjų punktų, kuriuos B.Obama paminėjo mūsų susitikime. Amerikiečiai puikiai mato, kaip sunku Lietuvai įgyvendinti savo įsipareigojimus ekonominės krizės laiku. Bet mes esame rodomi kaip partnerystės pavyzdys. Tai svarbu, nes įstojome į NATO puikiai suprasdami, kad tai

– kolektyvinio saugumo instrumentas. Negalime mąstyti vien apie savo pačių saugumą.

– **Nors A.Kubilius šiemet net du kartus lankėsi Amerikoje kviesdamas investuoti, JAV investicijos Lietuvoje tesudaro apie 3 proc. visų tiesioginių užsienio investicijų. Ar tai gali pasikeisti?**

– Pagal investicijas Lietuvoje tarp visų šalių JAV užima tik dešimtąją vietą, dar mažesnę procentą sudaro prekyba, kuri po ekonominės krizės sumažėjo beveik perpus. Tokie skaičiai liūdina, tačiau premjero bandymas dėmesį sutelkti į naujos kokybės ekonomiką ir inovacijas statistikoje negali iš karto duoti konkrečių rezultatų. Naudą pajusime vėliau. Mūsų kaimynų šiauriečių skaičiai šiose srityse yra dešimteriopai didesni. Vašingtone darysiu viską, kad iš jų pasimokyčiau. Pirmasis svarbus žingsnis turėtų būti atstovybės steigimas Silicio slėnyje. Esu nusiteikęs dirbti ne reklamai, o Lietuvai.

– **Jūs augote garsioje profesorių ir politikų šeimoje. Kokią įtaką jūsų karjerai ir pažiūroms turėjo tėvai?**

– Be abejonės, iš tėvų daug ko išmokau. Tačiau kalbant apie karjerą mūsų keliai buvo ne tose pačiose barikadų pusėse. Nuo 1992 metų buvau Krikščionių demokratų partijos narys, ir nors paskui politinę veiklą teko pristabdyti, visada turėjau savo įsitikinimus, kurie dažnai nesutapdavo su abiejų tėvų požiūriu. Bet tolerancija ir pagarba vienas kitam yra mūsų šeimos bruožas. Žinomos pavardės vaikams ne padeda, o trukdo. Net prisistatau ne kaip Pavilionis, o tiesiog kaip Žygimantas. Pavardė yra dar vienas iššūkis, su kuriuo tenka tvarkytis.

Rita Stankevičiūtė, lrytas.lt

JAV rugpjūčio 9 dieną darbą pradėjo naujoji Lietuvos garbės konsulė Daiva Valerija Čekanauskas-Navarrette.

Naujoji garbės konsulė atstovaus Lietuvai Kalifornijos valstijos konsulinėje apygardoje. D.V.Čekanauskas-Navarrette Kalifornijos universitete įgijo ekonomikos ir tarptautinio verslo bakalaurą, turi ilgametę patirtį investavi-

mo ir finansų rinkų srityje, yra JAV nacionalinės investuotojų organizacijos, daugelio JAV lietuvių organizacijų narė.

D.V.Čekanauskas-Navarrette yra baigusi Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą Los Angeles, aktyviai dalyvauja JAV lietuvių bendruomenės veikloje, moka lietuvių ir anglų kalbas.

Naujoji garbės konsulė perėmė savo mirusio tėvo ilgamečio Lietuvos generalinio garbės konsulo Los Angeles Vytauto Čekanausko pareigas.

Naujosios Lietuvos garbės konsulės JAV adresas: Garbės konsulė Los Angeles, CA

D a i v a V a l e r i j a Čekanauskas-Navarrette, 2806 Santa Monica Blvd., Santa Monica, CA 90404. Tel. +1

(818) 451-9966, Faks. +1 (818) 583-1736. El. paštas: daivanmail@gmail.com

Pasitikdama naujuosius 2010-2011 mokslo metus, Lietuvos Užsienio reikalų ministerija parengė mokymo priemonių siuntą užsienio lietuvių švietimo įstaigoms. Siuntą sudaro mokymo priemonių rinkiniai, į kuriuos įeina įvairaus amžiaus lituanistinių mokyklų moksleiviams skirti leidiniai. Rinkiniai pasieks 147 savaitgalines lietuviškas mokyklas 29 pasaulio valstybėse.

Mokymo priemonių rinkinį sudaro knygos „Istorijos apie Lietuvą”, „Šventės mažiems ir dideliems”, pratybų sąsiuviniai, „Papildomos užduotys I klasei”, „Papildomos užduotys II klasei”, „Papildomos už-

duotys III klasei”, „Papildomos užduotys IV klasei”, mokomoji priemonė 4-7 metų vaikams „Ikimokyklinuko raidynas”. Užsienio valstybėse leidinius mokykloms persiųsti padės Lietuvos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos.

LR Užsienio reikalų ministerija, kuriai nuo 2010 metų sausio 1 dienos yra pavestas užsienio lietuvių reikalų koordinavimas, taip pat numato 2010 Leidiniai lietuvių švietimo įstaigoms užsienyje metų rudenį surengti kvalifikacijos tobulinimo seminarą lituanistinių mokyklų mokytojams.

Dauguma Lietuvos gyventojų remia ir domisi šalies naryste Europos Sąjungoje (ES), informacijos šia tema jie pageidautų gauti, visų pirma,

per televiziją, spaudą, radiją ir internetu, rodo visuomenės nuomonės tyrimo rezultatai.

Lietuvos narystę ES remia 71,4 proc. apklaustų šalies gyventojų. Ši parama išlieka pastovi – 2008 m. už šalies narystę ES pasisakė 72,2 proc. tyrimo dalyvių. Labiausiai narystę remia jauni iki 29 m. (75,7 proc.) ir 40-49 m. amžiaus respondentai (73,2 proc.). Taip pat narystei ES palankiausi lietuvių tautybės (73,3 proc.), turintys aukštąjį išsilavinimą (81,1 proc.), specialistai (85 proc.), moksleiviai ir studentai (74,4 proc.), daugiau kaip 800 ir 1000 litų viename šeimos nariui pajamų gaunantys (atitinkamai 76 ir 80,7 proc.), Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje gyvenantys (77,9 proc.).

LR URM inf.

Lietuvos Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro darbuotojai prie Europos geografinio centro.

„BALTARAGIO MALŪNAS” ANGLIŠKAI

Čikagoje gyvenanti 55 metų vertėja Elizabeth Novickas pasakojo, kad pirmą kartą perskaičiusi „Baltaragio malūną” ji taip pamėgo, jog norėjo šiuo kūriniu pasidalinti su savo giminėmis ir sūnumi Henriku, kurie nekalba lietuviškai.

E.Novickas augo išeivių iš Lietuvos šeimoje Čikagoje, bet lietuviškai kalbėjo nelabai daug. Jos tėvui Henrikui atrodė svarbiausia, kad vaikai pritaptų Amerikoje ir laisvai kalbėtų angliškai.

Namie lietuviškai kalbėjo tik motina Danutė.

„Aš visada norėjau gerai išmokti lietuvių kalbą”, - prisipažino E.Novickas.

Ji baigė lietuvių kalbos ir literatūros studijas Ilinojaus universitete Čikagoje.

Dirbdama žurnaliste E.Novickas po truputį į anglų kalbą vertė Kazio Borutos „Baltaragio malūną”, nes šis vienas garsiausių lietuvių literatūros kūrinių buvo išverstas tik į kai kurių Europos tautų kalbas.

Išvertė ir veikėjų vardus

K.Borutos kūrinių išleido Centrinės Europos universiteto

Budapešte leidykla. Knyga jau parduodama JAV ir Europos interneto parduotuvėse pavadinimu „Whitehorn’s Windmill”.

„Turėjau Baltaragio vardą išversti į anglų kalbą. Ne tik todėl, kad amerikiečiams būtų sudėtinga skaityti ir linksniuoti tokį vardą, bet ir dėl to, jog visi vardai knygoje yra tokie žavingi.

Nežinant jų reikšmės, dingtų simbolika. Apie tai ilgai galvojau”, - aiškino E.Novickas.

Taip Baltaragis tapo Whitehorn (tai išvertus iš anglų kalbos reiškia „baltas ragas”). Vizgirda virto Hearall („Girdintis viską”).

Juodvalkio angliškasis vardas - Blackpool („Juodas duburys”).

Versti vardus nėra įprasta, todėl vertėja šią problemą net aptarė su rašytojo K.Borutos dukterimi Egle Makariūniene.

„Iš pradžių mano sprendimas ją nustebino, bet galiausiai ji suprato, kodėl verčiau ir vardus”, - sakė vertėja.

Paaikškino lietuvių folklorą

Leidykla sutiko knygoje spausdinti ir pabaigos žodį,

kuriame E.Novickas pateikia tikruosius veikėjų ir vietovių pavadinimus, paaiškina jų reikšmes.

Vertėja turėjo paaiškinti skaitytojams ir kai kurias lietuvių pagoniškas tradicijas, folklorą, mitologiją, nes tuo alsuoja ši apysaka, primenanti sakmę.

„Kai kurie „Baltaragio malūno” dalykai yra ypač saviti - grynai lietuviški. Bet nemanau, kad apysaka bus sunkiai suprantama. Joje yra meilės, neapykantos, keršto. Tai universalios temos, kurias supranta visi žmonės”, - įsitikinusi E.Novickas.

E.Novickas į anglų kalbą jau yra išvertusi Ričardo Gavelio „Vilniaus pokerį”, kurį Ročesterio universiteto leidykla „Open Letter” Niujorko valstijoje išleido prieš pusantų metų.

Šiuo metu E.Novickas į anglų kalbą verčia Jurgio Kunčino romaną „Tūla”.

„Baltaragio malūno” vertimą parėmė viešoji įstaiga „Lietuviškos knygos”, finansuojama Lietuvos kultūros ministerijos ir Kultūros rėmimo fondo. Nuo šios programos pradžios jau paremta 115 lietuviškų knygų vertimų į 23 kalbas.

Rita Stankevičiūtė, lrytas.lt

KULTŪROS KRONIKA

Lietuvos rytas liepos 26 d. laidoje rašo apie **Mariją Remienę**, kuri tituluojama neoficialia Amerikos lietuvių kultūros ministre. Lietuvoje viešinėjai kultūros veikėjai buvo įteikta Širvintų krašto garbės pilietės regalias. Meno mecenatės viešnağės proga buvo surengtas vakaras Vilniaus Radvilų rūmuose – juose veikiančioje išeivijos dailininkų parodoje „Dovana nepriklausomai Lietuvai” rodoma daug jos dovanotų kūrinių. Vienas svarbiausių jos nuopelnų – į Lietuvą 2000 m. parvežtas Mikalojaus K. Čiurlionio galerijos palikimas – per du tūkstančius užsienio lietuvių dailininkų kūrinių, kurie nuo 1957 metų buvo kaupiami nepriklausomai Lietuvai, rašo dienraštis. M. Remienė Lietuvos dailės muziejui perdavė ir savo turėtus A. Galdiko, A. Varno, V. Kasiulio, P. Augiaus ir kitų dailininkų grafikos ir tapybos kūrinius. Ji yra apdovanota Jono Pauliaus II medaliu „Pro Ecclesia et Pontifice”, Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi, Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio pasipriešinimo dalyvio kryžiumi.

Kultūros veikėja M.Remienė

Lietuvos Seimas 1999 m. vasario 11 d. patvirtino, kad Lukiškių aikštė sostinėje bus pagrindinė reprezentacinė Lietuvos valstybės aikštė su laisvės kovų prisiminimais. Taip pat patvirtino, kad Lukiškių aikštė turi atlikti reprezentacines funkcijas. Projektas turi įkomponuoti pastatą Gedimino prospekte Nr.40 ir Aukų gatvę bei deramai paruošti planus. Šiuo metu Lietuvos Vyriausybei neįvykdytą pažadą primena granito plokštėje įrašas: „Šioje aikštėje bus įamžintas Nežinomojo partizano ir Kovotojo dėl Lietuvos laisvės atminimas. 1995 m. gegužės 20 d.”

2000 m. spalio 17 d. Lietuvos Seimas priėmė įstatymą „Dėl Lukiškių aikštės Vilniuje”, pavedęs tuos reikalus tvarkyti Vyriausybei, tačiau Prezidentas, manydamas, kad tai Vilniaus savivaldybės reikalas, įstatymą vetavo. Tuo būdu Valstybės sostinės reprezentacinis aikštės klausimas buvo prilygintas eilinei, savivaldybės žinioje esančiai miesto aikštei. Lietuvos Sąjūdis atviru laišku kreipėsi į LR Prezidentą, Ministrą pirmininką, Seimo Pirmininką, kodėl nevykdomas nutarimas. „Susidaro įspūdis, kad Lukiškių aikštės kūrimą stabdo antivalstybinės jėgos”, - rašoma Sąjūdžio pareiškime. Gal dabartinė Prezidentė, Seimo Pirmininkė ir Lietuvos Ministras pirmininkas prisimins lietuvių tautos pageidavimą įruošti Lukiškių aikštėje mūsų tautos laisvės kovotojų pagerbimo paminklą.

20-asis gimtadienis Lukui Geniušui buvo labai sėkmingas – jaunas pianistas Jungtinėse Amerikos Valstijose tapo prestižinio konkurso laureatu. L.Geniušas liepos 1-ąją nugalėjo Solt Lake City surengtame XV Ginos Bachauer tarptautiniame pianistų konkurse. Tai vienas didžiausių ir prestižiškiausių muzikos konkursų JAV. Tą dieną gimtadienį šventęs Lukas tarsi dovanų gavo išsvajotą G.Bachauer konkurso aukso medalį ir 30 tūkst. dolerių premiją. Be to, lietuviui konkurso rengėjai suteiks studiją įrašų sesijai, pasiūlys surengti JAV koncertų ir rečitalių. „Išgirdę naujieną pašokome iki lubų, – džiūgavo L.Geniušo tėvas pianistas Petras Geniušas. – Labai laukėme šios Luko pergalės. Iki šiol sūnus iš konkursų dažniausiai parsiveždavo antrąsias premijas. Be to, G.Bachauer konkursą žino kiekvienas pianistas – kolegos mūsų šeimą tiesiog užpylė sveikinimo skambučiais. Šio konkurso nugalėtojo laurai reiškia pripažinimą. Nė vienas lietuvių pianistas nebuvo pakilęs taip aukštai.

Klaipėdoje tris dienas vyko Jūros šventė. Veikė 7 parodos, 3 eitynės, 4 pagerbimo ceremonijos, tautodailės mugėje dalyvavo beveik 450 kūrėjų. Pirmą kartą miestą užtvindė pučiamųjų instrumentų orkestrų maršai ir valsai. Dalyvavo 250 muzikantų. Vandens apsuptame Jono kalne vyko Klaipėdos muzikinio teatro trys spektakliai – Carl Orff kantata „Carmina Burana” ir Lietuvos, ir Latvijos operos solistų koncertas.

tatyvų, kai kurių ansamblių, tačiau teigia stengėsi išlaikyti kūrinio esmę.

Operos „Žalgiris” koncertinį variantą Druskininkų „Dainavos” centre atliko dainininkai Sabina Martinaitytė (Kunigaikštienė Ona), Erika Grigaitytė (Motina), Mangirdas Dabkus (tenoras), Andrius Apšega (Kunigaikštis Vytautas),

Egidijus Bavikinas (Vytauto sūnus Dainius), Mantas Gacevičius (Vytauto sūnus Šviedrys), Liudas Mikalauskas (Gunaras). Akompanavo Audronė Eitmanavičiūtė (fortepijonas). **ELTA**

P.S. Lietuvių Opera ir Čikagoje tarėsi su maestro J. Aleksa dėl šios operos pastatymo. VR

V. KLOVOS OPERA „ŽALGIRIS” SKAMBĖJO IR DRUSKININKUOSE

Kompozitoriaus Vytauto Klovos opera „Žalgiris” kečiau per Lietuvą. Rugpjūčio pradžioje aplankiusi Tytuvėnų ir Pažaislio festivalių klausytojus, rugpjūčio 14 d. opera skambėjo Druskininkuose aštuntojo tarptautinio menų festivalio „Druskininkų vasara su M. K. Čiurlioniu” programoje.

Garsiųjų „Pilėnų” autorius V. Klova operą „Žalgiris” Jono Mackonio libretu sukūrė 1965 metais, kai buvo minimos 555-osios Žalgirio mūšio meti-

nės. Šis sceninis veikalas, kiek vėliau perkrikštytas neutralesniu „Dviejų kalavijų” pavadinimu, 1966 m. buvo pastatytas Lietuvos operos ir baletų teatre.

Opera tuomet sulaukė didžiulio dėmesio bei atgarsio spaudoje, tačiau scenoje gyvavo neilgai – tam įtakos turėjo daugelis priežasčių: tiek tiems laikams „nepatogi” tematika, tiek silpnoka kūrinių dramaturgija, ypač atlikus keletą **priverstinių kupiūrų**, pavyzdžiui, neskambėjo mūšio

scenai sukurtas choras keturiomis kalbomis – lietuvių, lenkų, rusų ir vokiečių.

Pasak muzikologų, kaip ir „Pilėnams” bei kitoms V. Klovos operoms, „Žalgiriui” yra būdinga „natūraliai plaukiantis melodingumas, didelis ryšys su lietuvių liaudies muzikos intonacijomis”.

Žalgirio mūšio 600-osioms metinėms skirtame koncertiniame atlikime opera skamba irgi su tam tikromis kupiūromis – atlikėjai atsisakė reči-

ŠVIESIOJI IR TAMSIOJI A.M.BRAZAUSKO PUSĖ

Amžinojo poilsio atgulė prezidentas Algirdas Brazauskas – vienas iš dviejų iškiliausių atkurtosios valstybės politikų, įkūnijęs tą dalį Lietuvos, kuri tapatina save su sovietmečiu ir jo gerove.

Laidodama Algirdą Brazauską, save aprauda ir laidoja visa sovietinė Lietuva. Ne vien tik partinė ir ūkinė nomenklatūra, pastaruosius du dešimtmečius už plačių A.Brazausko pečių gyvenusi kaip už sienos, kur jos nepasiekdavo nei tautos pyktis, nei teisėtvarkos ranka. Su sovietine Lietuva save tapatina per milijoną žmonių, kuriems okupacijos metai – tai ne partizanų kovos, trėmimai, komunistinė ideologinė prievarta ir KGB persekiojimai. Jiems tai – sotus kolchozinis gyvenimas silikatinų plytų mūrinukuose, liaudies ūkio statybos ir nemokami butai blokiniuose didmiesčių namuose, nemokamas aukštasis mokslas ir garantuotas įdarbinimas, išsaugant galimybę prisidurti „iš šono“, jei tik būsi darbštus ir nesipyksi su valdžia. O jau ko ko, bet sodietiško darbštumo ir nuolankumo valdžiai vidutinio lietuvio niekadės mokyti nereikėjo.

Didžiąją dalį vėlyvojo sovietmečio, arba brežnevinės, Lietuvos visuomenės galima apibūdinti kaip kolaborantus su špyga kišenėje. Jie pagarbiai lenkėsi Maskvai, nes „prieš rusą nepašokinėsi“, stojo į partiją, nes reikėjo daryti karjerą, bet sykiu kiekviena, netgi mažiausia, proga bandydavo iš to išspausti asmeninės naudos ir be menkiausio sąžinės graužimo apgaudinėdavo valstybę, kurią pagrįstai laikė svetima.

Lygiai toks buvo ir A.Brazauskas, kurio didžioji, nomenklatūrinė karjera, ilgainiui išnešusi inžinierių hidrotechniką į pačią valdžios viršūnę, prasidėjo kaip tik tuo metu. 1965-aisiais paskirtas statybinių medžiagų pramonės ministru, jau po dešimtmečio jis tapo LKP CK sekretoriumi, vienu tų, kurie vairavo tuometinės Lietuvos gyvenimą. Pagal sovietmečio supratimą – vairavo gerai, kuo didžiąsiai iki pat mirties.

2006-aisiais, dar būdamas Vyriausybės vadovu ir kupinu jėgų valdančiosios Socialdemokratų partijos pirmininku, vertindamas savo gyvenimo rezultatus, jis rėžė: „Aš penkiasdešimt metų dirbau Lietuvai“. Šiais žodžiais A. Brazauskas išreiškė ne tik požiūrį į savo bei partinių bendražygių gyvenimą, bet ir požiūrį į Lietuvą bei Lietuvos valstybę. Suprask, darbas įvairiose LSSR institucijose, vadovavimas LKP CK A.Brazauskui buvo visiškai

Kunigas R. Doveika pamokslo metu pavadino jį Lietuvos santarvės prezidentu.

tolygus ir niekuo nesiskyrė nuo prezidentavimo nepriklausomybę atkūrusioje Lietuvos valstybėje ar vadovavimo šios valstybės Vyriausybei. Vienintelis dalykas, kuris pasikeitė Lietuvoje, A.Brazausko ir jo bendražygių požiūriu, – tai pavadinimas: kadaise buvo LSSR, o dabar LR. Juk būdamas premjeru A.Brazauskas netgi sėdėjo tuose pačiuose rūmuose ir tame pačiame kabinete, kaip ir LSSR laikais būdamas LKP CK pirmuoju sekretoriumi. Ir savo valdymo bei bendravimo su žmonėmis manierų nepakeitė. Tai ir tapo daugelio šiandienos Lietuvos valstybės bėdų priežastimi.

Lemtingasis 1992-ųjų spalio

Kas ir kada nulėmė, kad Lietuva, prieš du dešimtmečius kartu su kitomis „Baltijos sesėmis“ – Latvija ir Estija išsivadavusi iš sovietinės priespaudos ir turėjusi iš esmės vienodas startines sąlygas, šiandien laikosi tik šiek tiek geriau už „braliukus“ latvius, visuomet laikytus silpniausiu Baltijos grandimi, ir yra beviltiškai atsilikusi nuo Estijos? Kodėl Estija, esanti pačia mažiausia iš Baltijos kaimynių, turinti mažiausią ekonomiką, šiandien lengviausiai išgyvena krizę, turi efektyviausią biurokratiją, mažiausią biudžeto deficitą, vieną mažiausių valstybės skolų Europos Sąjungoje, o nuo kitų metų turės ir eurą? Svarbiausia, kodėl Estijos visuomenė, kurios beveik pusė yra ne estų kilmės, susidūrusi su krize nebėga iš savo valstybės, nešneka apie „emigraciją, virstančią evakuaciją“, ir, svarbiausia, su optimizmu žvelgia į savo valstybės ateitį? Kodėl Lietuvoje viskas atvirkščiai?

Sulyginus abiejų valstybių raidą po išsivadavimo iš Sovietų Sąjungos tampa akivaizdu, kad Lietuvos ir Estijos raidos keliai išsiskyrė 1992-ųjų spalio mėnesį. Taline po rinkimų spalio 21-ąją ministru pirmininku buvo paskirtas jaunas, vos 32-ųjų metų sulaukęs reformatorius Martas Laaras.

Vilniuje keliomis dienomis vėliau, spalio 25-ąją, rinkimus į Seimą laimėjo A.Brazausko vadovaujama Lietuvos demokratinė darbo partija, kaip tuo metu buvo persivadynusi Lietuvos komunistų partija.

Po mėnesio Seimo pirminku išrinktas A.Brazauskas pradėjo eiti valstybės prezidento pareigas, o 1993-ųjų vasarį jis buvo išrinktas pirmuoju atkurtos Lietuvos Respublikos prezidentu. Tuo metu – svarbiausiu ir įtakingiausiu valstybės politiku, nors Konstitucija tarsi ir riboja jo teises kištis į ekonomikos valdymą. Tačiau kiekvieną pirmadienį prezidento A.Brazausko kabinete rinkdavosi Vyriausybės ir Lietuvos banko vadovai, kiti vykdomosios valdžios pareigūnai, kartu su valstybės vadovu priiminėję svarbiausius šalies gyvenimui sprendimus.

Svarbiausia, Vilniuje vadovaujant A.Brazauskui priimami sprendimai buvo visiškai kitokie, nei tie, kuriuos Taline priimdavo reformatoriai, vadovaujami M.Laaro. Pastarojo pagrindiniai patarėjai ir privatizacijos vadovai buvo Skandinavijos ir Vokietijos verslininkai bei ekonomistai, o A.Brazausko komandoje tokių nebuvo. Nors šis iki pat mirties mėgo kartoti, kad žmonės į vadovaujamus postus rinkosi ne pagal partinę priklausomybę, bet pagal kompetenciją, **kažkodėl kompetentingi specialistai A.Brazausko akyse buvo tik senieji sovietinės ūkinės nomenklatūros veikėjai.**

Pasekmių netrukome sulaukti. Svarbiausiomis M.Laaro reformų pasekmėmis, šalia pakankamai skaidrios privatizacijos bei paprastos ir aiškos vieno mokesčių tarifo sistemos, tapo griežtas bankų įstatymas, kurio dėka Estija vienintelė iš posovietinių šalių išvengė bankų krizės. Tuo pat metu, kai kaimynai vykdė visiems laikams jų šalies veidą pakeitusias reformas, Lietuvoje klestėjo nomenklatūrinė prichvatizacija, „sekundės“ ir EBSW, o apsukrūs Kauno ir Vilniaus vyrukai jautėsi savi ne tik LDDP

būstinėje Barboros gatvėje, bet ir Prezidentūros koridoriuose. Galiausiai viskas baigėsi 1995-ųjų bankų krize, sudrebinusia ne tik Seimo bei Vyriausybės, bet ir Prezidentūros pamatus. Dar ir po dešimtmečio, A.Brazauskui jau esant Vyriausybės vadovu, jam būdavo primenami artimiausios jo aplinkos ryšiai su finansiniais aferistais, tapusiais vienais pagrindinių bankų krizės sukėlėjų.

Išsaugojo kompartiją ir sovietukus

Vis dėlto svarbiausias skirtumas tarp Lietuvos iš vienos pusės ir Latvijos bei Estijos iš kitos – **A.Brazausko pastangomis buvo išsaugota Lietuvos komunistų partija**, po kelių kailio pakeitimų tapusi viena svarbiausių šių dienų politinių jėgų mūsų šalyje. Tuo metu, kai Latvijos ir Estijos kompartijos, kuriose buvo daug rusakalbių, atmetė nepriklausomybės siekius, Sąjūdžio bangos į LKP CK pirmojo sekretoriaus postą iškeltas A.Brazauskas ir jo aplinka sugebėjo prisitaikyti prie tautos siekių. Didelę įtaką tam padarė jau minėtas masinis lietuvių „kolaboravimas su špyga kišenėje“. Dėl to kompartija sugebėjo neatitrukti nuo didžiosios visuomenės dalies, ir A.Brazauskas buvo gana teisingas teigdamas, kad LKP buvo „tautos partija“, o dauguma komunistų buvę „normalūs žmonės“.

1989-ųjų gruodį įvykęs LKP atsiskyrimas nuo SSKP lėmė du dalykus – A.Brazauską bei su juo nuėjusius komunistus tautos akyse galutinai pavertė „savais“ ir padarė nebeįmanomą efektyvią iliustraciją, nes tapo neįmanoma atskirti tiesiog lietuvių nuo sovietinio lietuvio. Latvijoje ir Estijoje išlikusius „homo sovieticus“ galima atskirti jei ne iš pirmo žvilgsnio, tai bent iš pirmo žodžio, o Lietuvoje A.Brazausko dėka šitai tapo nebeįmanoma. Ir sąžiningai valstybę savu triūsu kuriantis lietuvis, ir po senovei iš valstybės nugvelbti besistengiantis sovietukas kalba ta pačia kalba, rengiasi tais pačiais drabužiais, dainuoja tas pačias užstalės dainas ir neretai kabina ant sienų tuos pačius senovės kunigaikščių atvaizdus. Atskirti juos galima tik užvedus pokalbį apie pokarį, partizanų kovas ir Vytautą Landsbergį bei A.Brazauską. Vienam tai bus patriotai, kitam – banditai, vienam – laisvės ir nepriklausomybės šauklys, kitam – kolchozus išvogęs muzikantas, vienam – prisitaikėlis nomenklatūrininkas, kitam – Lietuvos ažuolas.

Požiūris į A.Brazauską, o kartu – ir į jo išsaugotą sovietinės Lietuvos dvasinį palikimą tarsi peiliu padalijo šalies visuomenę į dvi nelygias dalis. Pirmą kartą tai pasimatė per pirmuo-

sius prezidento rinkimus. Už iš užjūrių sugrįžusį nepriklausomos Lietuvos Respublikos tęsėją Stasį Lozoraitį balsavo 767 tūkst., arba 38 proc. visų rinkėjų, **už sovietinės Lietuvos tęsėją A.Brazauską – 1,2 mln., arba 60 proc. visų rinkėjų. Šis visuomenės pasidalijimas – trečdalis už Lietuvos Respubliką, du trečdaliai už LSSR – išliko iki šių dienų.**

Tai matyti kad ir iš visuomenės požiūrio į piliečio prievolos valstybę. Tik trečdalis piliečių sąžiningai moka mokesčius, tik trečdalis smerkia kontrabandą, tiek trečdalis smerkia kyšius. Kiti du trečdaliai išsisukinėja nuo mokesčių, sukčiauja ir siekia savo problemas spręsti kyšių padedami. O kodėl gi ne, jei jie savo akimis matė, kaip jų dvasinis lyderis, visais įmanomas postais bei vardais pagerbtas A.Brazauskas paslapčia skraidė į Maskvą tvarkyti jam artimų verslininkų reikalų, kaip jo partijos nariai moka duoklę savo vedliui, užsakydami pobūvius šio žmogui priklausančiame viešbutyje, ar kaip šis net krizės metu išmušinėja biudžeto pinigus savo draugams statybininkams, renčiantiems Valdovų rūmus?

Taigi turime gerbti A.Brazauską kaip politiką, kuris lemiamu momentu nuėjo su tauta ir neabejotinai palengvino Lietuvos kovą dėl nepriklausomybės, kaip prezidentą, kuris suderėjo valstybės sienas ir nustatė gerus santykius su kaimynais, kaip dalies visuomenės vadą, kuris kritiniais momentais savo autoritetu stabilizuodavo valstybę. Galiausiai turime gerbti jį už tai, kad savo veikloje jis tikrai nuoširdžiai, pagal savąjį supratimą, norėjo gera tautai ir valstybei, norėjo būti geras jos vadovas ir šeiminkas.

Tačiau gerbdami neturime pamiršti, kad visuomenės sutaikymą jis suprato kaip istorijos perrašymą sovietinės nomenklatūros naudai, kad jo ūkiški sprendimai atvedė valstybę į krizę, kad faktiškai valdęs valstybę dvylika iš dvidešimties jos gyvavimo metų A.Brazauskas paliko Lietuvą susiskaldžiusią ir sutrikusią. Ir būdamas tvirtai įsitikinęs, kad dėl to kalti yra visi kiti, tik ne jis pats.

Partijos ateitis

Svarbu paminėti ir tai, kad su A.Brazausko mirtimi didžiausia netektis ištiko jo sukurtą ir beveik du dešimtmečius vadovautą partiją. Po 2001-ųjų pradžioje įvykusių jungtinių socialdemokratų vardą pasiėmusi LKP-LDDP lig šiol buvo suprantama kaip „Brazausko partija“, jo vardu nešina eidavo į rinkimus, į jį apeliuodavo sprendama vadinami nesutarimai.

(Nukelta į 11 psl.)

NOBELIO PREMIJĄ – LIETUVOS IR JAV PILIEČIUI LIETUVIUI

Lietuvos Sąjūdžio Vilniaus miesto Lazdynų klubas kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo narius ir visuomeninių pilietinių organizacijų vadovus su prašymu siūlyti apdovanoti Nobelio Taikos premija dvigubą pilietybę turintį lietuvį. Klubo laiške rašoma:

Geopolitinių konsultacijų centro Tarptautinio saugumo departamentas ir Mažosios Lietuvos taryba kreipėsi į Nepaprastąjį ir įgaliotąjį Norvegijos Karalystės ambasadorių Steinar Gill Lietuvos Respublikoje (K. Kalinausko g. 24, LT-03107, Vilnius, Lietuva) su prašymu siūlyti Nobelio premijų komitetui apdovanoti Lietuvos ir JAV pilietį Vilių Bražėną Taikos premija.

Vilius Bražėnas tiek gyvendamas JAV, tiek grįžęs į nepriklausomą Lietuvą buvo ir yra labai aktyvus komunizmo, pasižyminčio imperiniais siekiais, demaskuotojas, pasaulio visuomenę kelionėse švietęs paskaitomis, jo parašytomis knygomis užsienyje ir Lietuvoje, gausybe publicistinių straipsnių. Jo bendravimas su JAV kongresmenais bei petijų organizavimas už Atlanto nemaža dalimi prisidėjo prie

Baltijos šalių nepriklausomybės bylos, „blogio imperijos“ griūties, itin vertinga jo aktyvi visuomeninė veikla šiandien, nors jis jau eina 97-uosius metus.

Tai nėra vieno asmens iškėlimas (nors jis, manome, to vertas), o pelnytas Lietuvos iškėlimas į priekį kovoje su komunizmu (čia įeina išėivijos pasipriešinimas Baltijos šalių okupacijai, dešimtmetį trukęs partizaninis karas Lietuvoje, lietuvių kova, vykusi Vorkutos lageriuose, Baltijos kelias, Kovo 11-oji, Sausio 13-oji).

Prašytume palaikyti dviejų organizacijų iniciatyvą ir atitinkamais savo raštais paskatinti Norvegijos Karalystės ambasadorių kreiptis į Nobelio premijų komitetą dėl Viliaus Bražėno apdovanojimo Taikos premija.

Kartą jau buvo pristatytas kandidatas, labai iškylus Lietuvos pilietis Nobelio taikos premijai gauti, tačiau komitetui pasirodė už jį vertesnis rusas komunistas Michailas Gorbačiovas. Gal šį kartą ir dviguba pilietybė padės, gal ir antikomunistui bus suteikta malonė.

Algimantas Zolubas

(Atkelta iš 10 psl.)
ŠVIESIOJI IR TAMSIOJI...

Nors per tuos du dešimtmečius partijoje buvo kilęs ne vienas bruzdėjimas prieš A.Brazauską, jis su šalininkais visados pasiekdavo pergalę, jei reikia, ryžtingai mesdamas lauk tuos partiečius, kurie pasikėsindavo į lyderio autoritetą, kaip tai nutiko ekspremjerui Adolfui Šleževičiui. Tiesa, nors 2006-aisiais naujosios nomenklatūros vedlys Gediminas Kirkilas buvo surengęs tarsi sėkmingą perversmą Vyriausybėje ir partijoje, tai laikytina tik taktiniu A.Brazausko atsitraukimu artėjančios krizės akivaizdoje. Tačiau pernykščius partijos pirmininko rinkimus A.Brazausko keltas įpėdinis Zigmantas Balčytis jau rimtai pralaimėjo naujamai socialdemokratų kartai, vadovaujamai Algirdo Butkevičiaus.

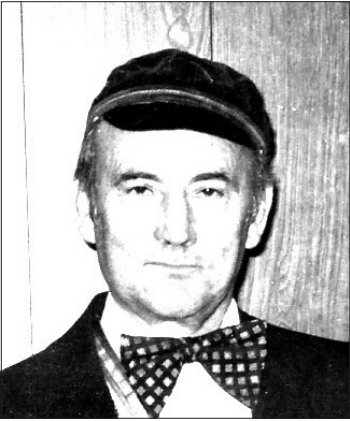
Ar šiam pavyks išlaikyti partiją vieningą po A.Brazausko mirties? Pastaruoju metu vykstan-

tys procesai rodo, kad tikros taikos ir sutarimo tarp „brazauskių“ ir A.Butkevičiaus rėmėjų nėra. O dabar dar prasidės kova dėl to, kuris iš A.Brazausko bendražygių taps neformaliu jo teisių perėmėju partijoje. Buvęs artimas A.Brazausko bičiulis ir medžioklės draugas milijonierius Bronius Bradauskas? Partijos finansų ministre vadinama Milda Petrauskienė? Seimo veteranas Česlovas Juršėnas? O gal atvirai maištauti pradėjęs, senąjį LDDP vardą atgaivinti norintis jaunas milijonierius Andrius Šedžius? Galima neabejoti, kad nebėlikus A.Brazausko kumščio vėl bandys kelti galvą bei sukli intrigas ir G.Kirkilas.

Bet kuriuo atveju akivaizdu, kad socialdemokratai, nors ir būdami viena didžiausių Lietuvos partijų, nesugebėjo A.Brazausko paunksmėje išsilauginti nė vieno jam prilygti galinčio vado.

Audrius Bačiulis, Veidas, Nr.27.

ATSISVEIKINIMAS SU DR. JONU MAURUKU

A.A. fil.dr. Jonas Maurukas L.S.T. Korp! Neo-Lithuania ilgametis narys bei ypatingas rėmėjas. „Dirvos“ archyvo nuotr.

Susirinkome čia šiandien palydėti mūsų lietuviškos šeimos narį dr. Joną Mauruką Amžinybėn. Atsiskiriant su artimu žmogum, mus gaudia liūdesys, bet šiandien, palydėdami velionį, kartu pasidžiaukime jo ilgu ir gražiu gyvenimu, kupinu džiaugsmo, artimo meilės, pasiektų laimėjimų. Dėl silpnos sveikatos, paskutiniu metu nematėme jo mūsų bendruomenės veikloje, gal būt iš čia susirinkusių net kai kurie nepažinojo jo, bet jo darbai ir rūpestinga ir dosni ranka palietė mus visus.

Dr. Jonas Maurukas gimė 1919 m. balandžio 25 d. Suvalkijos lygumose, Trakiškių kaime, Marijampolės apskrityje. Baigęs Marijampolėje Marijonų gimnaziją, studijavo chemiją Vytauto Didžiojo, Kaune ir Vilniaus universitetuose. Artėjant frontui pasitraukė, kaip daugelis, į Vokietiją ir tęsė studijas Greifsvaldo ir Bonos universitetuose. Studijų metais sutinka savo mylimąją Regina-Dalią Kubertavičiūtę ir jiedu sukuria šeimą. Emigruoja į Kanadą, kur, dirba tabako plantacijose. Žmonos Reginos-Dalios postūmiu, tęsia studijas ir 1955 m. Toronto universitete jam suteiktas Filosofijos Mokslų daktaro laipsnis – PHD. Vėliau persikėlė dirbti į JAV, į Elyria, Ohio kur, dirbdamas Memorial Hospital kaip klinikinės chemijos ir tyrimų skyriaus vedėjas, taip pat dėsto klinikinę chemiją School of Medical Technologist studentams. 1965 m. įkuria savo kampaniją, gamina diagnostinius reagentus ligonių laboratorijoms, kartu darbuodamasis mokslo srityje: tiria enzymų procesus, atlieka eilę patobulinimų analitinėje biochemijoje ir juos pritaiko medicininėje praktikoje. Atspausdino visą eilę straipsnių klinikinės chemijos srityje.

Jonas Maurukas visą gyvenimą mylėjo šeimą, rūpinosi ja. Drauge su žmona Regina-Dalia užaugino tris

vaikus: dukras Dainą ir Aidą ir sūnų Rimą. Visi jau sukūrę savo šeimas, gyvena savais džiaugsmais ir rūpesčiais. Seneliui Jonui padovanojo aštuonis anūkus.

Jonas Maurukas mėgo bendrauti su žmonėmis, turėjo daug draugų ir buvo jų mėgiamas. Šeimos ir draugų suėjimuose pirmasis užvedavo dainą ir pats dainuodavo.

Darbingiausiais gyvenimo metais aktyviai dalyvavo Lietuvių Bendruomenės veikloje, buvo Lietuvių fondo narys, priklausė Neo-Lituanų studentų korporacijai, palaikė gyvus ryšius su Lietuvoje gyvenančiais mokslo ir kultūros puoselėtojai. Noriai ir dosniai rėmė įvairias lietuvių organizacijas. Gyvendamas St. Peterburge priklausė Lietuvių klubui ir buvo jo Garbės rėmėjas.

1998 m. patyrė tragediją – mirė žmona Dalia. Jos netektį jis sunkiai išgyveno ir susirgo pats. Po kurio laiko vedė ir žmonos Janinos rūpesčiu stiprėjo ir džiaugėsi gyvenimu, bet:

Kaip smėlio grūdėliai, byra metal,

Lyg žaibo žvilganti strėlė užgęsta mūs diena –

Ir amžiais sukasi gyvenimo ratai,

Ir amžiais skamba Tavo, Dieve, laikrodžio daina...

Dr. Jono Mauruko gyvenimo ratas sustojo sukęsis pirmadienį liepos mėn. 26 d. ir Viešpaties laikrodžio daina pasikvietė jį pas save. O tas gyvenimo kelias buvo turiningas, gražus, pilnas atsivavimo savo šeimai, artimui, tautai.

Visų susirinkusių vardų reiškiau užuojautą jo žmonai Janinai, dukterims Aidai ir Dainai, sūnui Rimui, jų šeimoms ir artimiesiems.

Angelė E. Karnienė

„DIRVAI“ AUKOJO

A.A. Stefanijos Strikaitienės, palikimas Los Angeles, CA.....	500
J.Leonikas, St. Pete.Bch., FL.....	55
D.Gatautis, Clev. Hts, OH.....	53
E.Kasakaitis, Baltimore, MD.....	50
A.Mackevičius, Belmont, MA.....	45
V.Žiedonis, Wilby. Hills, OH.....	45
P.Švarcas, Oceanside, CA.....	32
A.Pechulis, Santa Monica, CA.....	30
P.Buchas, Oak Lawn, IL.....	22
E.Dovydaitis, Los Angeles, CA..	22
B.Flynn, Madeira, OH.....	22
R.Gricius, Saratoga Hills, CA.....	22
J.Gutowski, St. Petersburg, FL.....	22
V.Brizgys, Chesterland, OH.....	20
V.Koklys, Cave Creek, AZ.....	20
K.Brūžis, Cleveland, OH.....	10
R.Vodopalas, Highland H., OH...	10
A.Petraitis, St.Petersburg, FL.....	5
A.Aidis, Bethesda, MD.....	3
I.Alantienė, Redford, MI.....	3
I.Baranauskas, Boston, MA.....	2

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

IŠĖJĘS G. ABARIUS ŠIRDYSE PALIKO MUZIKA

Gintauto Abariaus muzikinis palikimas itin įvairus – džiazo, pramoginė, kamerinė instrumentinė, teatro, TV spektaklių, kino muzika, giesmės, dainos vaikams.

Vieno ryškiausių šių dienų lietuvių kompozitorių Gintauto Abariaus gyvybė užgeso Jungtinėse Amerikos Valstijose, rugpjūčio 12 naktį Lietuvos laiku. Dešimtmetį už Atlanto gyvenęs 51-erių menininkas ilgą laiką kovojo su negailestingu vėžiu.

Pasak draugų ir kolegų, G.Abarius iki paskutiniųjų neprarado vilties, nesiskundė ir troško parvažiuoti į Lietuvą. Kompozitorius ir pianistas kol galėjo rašė naujus muzikos kūrinius. Naujausias G.Abariaus albumas – „Vėlyvojo lietaus psalmės“.

Pagal 15min.lt

DEŠIMTIES METŲ MIRTIES SUKAKTIS

A.† A.

ANASTAZIJA SAMUOLYTĖ MACKUVIENĖ

1913. XII, 24. – 2000. VIII. 14.

Mirties metinių proga, prašome visus ją pažinėjusius prisiminti mūsų mylimą motiną, senelę, prosenelę ir uošvę.

Sūnūs Tauris ir Gediminas, vaikaičiai Povilas ir Matas, proanūkai, Samas ir Aleksandras, marčios Karen ir Judith.

Patria Imports
We Sell Koldunai
Gourmet Deli Meats & Breads
Imported Condiments & Foods
Wines, Beer & Waters
Candies, Gifts and More!
794 East 185th St. • 216-531-6720

SPORTAS

Jauniesiems Europos čempionams - Kūno kultūros ir sporto departamento medaliai. ELTA nuotr.

EUROPOS ČEMPIONAMS –
KKSD MEDALIAI

Vilniuje, Kūno kultūros ir sporto departamente (KKSD), apdovanota Europos čempione tapusi Lietuvos jaunių krepšinio rinktinė. Rugpjūčio 1 d. Vilniuje pasibaigusio Europos jaunių čempionato finale lietuviai 90:61 nugalėjo bendraamžius iš Rusijos. Trenerio Kazio Maskvyčio auklėtiniai Senojo žemyno pirmenybėse laimėjo visas devynerias žaistas rungtynes.

„Džiaugiuosi jūsų pasiekimu. Buvo klausimų, ar Lietuvos krepšinis išlaikys įtaką pasaulyje ir Europoje. Jūs įrodėte, kad esate puiki pamaina bei davėte viltį, kad ir ateityje jis bus aukštai kotiruojamas“, – sveikindamas Europos čempionus kalbėjo vidaus reikalų ministras Raimundas Palaitis.

„Tai, ką padarėte, padarėte tam, kad būtų apie ką kalbėti. Nuėjote ilgą ir nuoseklų kelią. Prieš dvejus metus tapote Europos jaunučių (iki 16 metų) čempionais, o dabar jūs 18-mečių čempionai. Tai rodo rimtą nusiteikimą ir nuoseklų darbą. Sėkmės komanda yra ta, kuriai svarbios visos rungtynės, – sakė KKSD generalinis direktorius Klemensas Rimšelis. – Turbūt tik dabar suprantate, ką davėte Lietuvos krepšiniui. Jūs įrodėte, kad Lietuva ne tik krepšinio šalis, bet ir tai, kad Lietuvoje beveik visi yra krepšininkai“.

Pagyrimų jauniesiems krepšininkams negailėjo ir Lietuvos krepšinio federacijos (LKF) prezidentas Vladas Garastas.

„Šiomet sukanka 88 metai, kai Lietuvoje žaidžiamas krepšinis. Per šį laiką pasikeitė šešios sportininkų kartos. Šeštoji karta jau baigia savo sportinį gyvenimą. Būčiau laimingas, jei išlietumėte į septintąją kartą. Mes esame maža valstybė, todėl kiekvienas krepšininkas mums yra reikalingas, – kalbėjo LKF vadovas. – Lietuvos krepšinio

istorijoje buvo visko – ir nuopolių, ir purvo, ir džiaugsmo. Ne visada pavyksta laimėti, svarbiausia, kad patektumėte į elitą – į geriausių pasaulio komandų ketvertą. **Sudėjus penkių olimpiadų bendrą sumą, Lietuvos krepšinis užima antrą vietą po JAV**“.

KKSD medaliai „Už sporto pergalės“ įteikti krepšininkams Renaldui Simanavičiui, Deividui Pukiui, Evaldui Aniuliui, Edgarui Ulanovui, Dovydui Redikui, Tadui Maželiui, Egidijui Mockevičiui, Žygimantui Skučui, Vyteniui Čižauskui, Rolandui Jakštui ir Jonui Valančiūnui. Legendinio Lietuvos krepšininko Arvydo Sabonio sūnus Tautvydas pagerbimo ceremonijoje nedalyvavo.

KKSD medaliai atiteko ir vyriausiajam rinktinės treneriui K. Maskvyčiui bei komandos treneriams Egidijui Vasiliauskiui, Mariui Linartui ir Arvydui Gronskiui. KKSD padėkos įteiktos rinktinės gydytojui Alvydui Vainauskui ir delegacijos vadovui Dariui Čiuprinskui.

Atsidėkodami Lietuvos rinktinės vyriausias treneris K. Maksvytis ir komandos lyderis J. Valančiūnas padovanojo R. Palaičiui ir K. Rimšeliui marškinėlius su visų žaidėjų parašais.

„Dabar gal dar nesuprantu, ką man reiškia aukso medalis, bet žinau, kad dar suprasiu. To jausmo po pergalės finale neįmanoma papasakoti, jį turi pajauti. Buvo nepakartojama, kiek žmonių palaikė arenoje“, – išpūdžiais iš čempionato dalijosi į naudingiausių pirmenybių žaidėjų penketą išrinktas Lietuvos rinktinės 18-metis D. Pukis.

„Esu užsibrėžęs aukščiausius tikslus ir jų siekiu, bet apie juos nenoriu šnekėti garsiai, nes dar nepavyks. Svajonės kol kas yra tik svajonės, žiūrėsim,

gal jos išsipildys“, – sakė JAV besimokantis krepšininkas.

Naudingiausiu Europos čempionato žaidėju pripažintas 18-metis mūsų šalies nacionalinės komandos vidurio puolėjas J. Valančiūnas apgailestavo, kad „auksinis“ čempionatas jau praeityje: „Liūdesys apėmė, kad viskas baigėsi. Euforija praėjo, bet malonu prisiminti, kaip viskas vyko“.

Paklaustas, ar jaučiasi pasirengęs išbandyti jėgas suaugusiųjų rinktinėje, jaunasis krepšininkas teigė, kad tai spręsti ne jam.

„Trenerio reikėtų klausti, kada jis mane pakvies. Kad pereitum į suaugusiųjų krepšinį, reikia būti pasiruošusiam tam tiek fiziškai, tiek techniškai. Gal aš dar šį sezoną sustiprėsiu ir, manau, kad kitais metais jau galėsiu žaisti suaugusiųjų rinktinėje“, – teigė Vilniaus „Lietuvos ryto“ klube rungtyniaujantis aukštaūgis.

Prieš apsilankymą KKSD Lietuvos jaunių krepšinio rinktinė buvo pagerbta Seime. ELTA

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts
Mufflers, Lube oil and Filter
Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN
Mon. – Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, OH 44119

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą,
prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite
šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204
linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com
www.LyndhurstOhioHomes.com
www.Euclid-Homes.com
www.Richmond-Heights-Homes.com
www.MayfieldHomes.net
www.Pepper-Pike-Homes.com
www.SouthEuclidHomes.com
www.Beachwood-Ohio-Homes.com
www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.
Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$250,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)